

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

A.M. 4540

ΟΝΟΜ/ΝΥΜΟ: ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ

Επόπτης καθηγητής: Τερζάκης Δημήτριος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, οι ασχολούμενοι με το τουριστικό γίνεσθαι, όποια θέση και αν κατέχουν, προφέρουν όλο και πιο συχνά τις λέξεις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ήπιες μορφές τουρισμού, θεματικές μορφές τουρισμού, νέες μορφές τουρισμού.

Με τους παραπάνω προσδιοριστικούς όρους, επιχειρείται η διαφοροποίηση και ο εμπλουτισμός τουριστικών δραστηριοτήτων από εκείνες που συνάδουν με τον μαζικό τουρισμό, αλλά και τον χαρακτηρίζουν.

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί εναλλακτική μορφή τουρισμού. Οι αθλητικές εκδηλώσεις αποτελούν το κίνητρο που έλκει διάφορες ομάδες ατόμων για να μετακινηθούν, είτε από το εσωτερικό της χώρας όπου τελούνται, είτε από το εξωτερικό και παράλληλα να επωφεληθούν διαφόρων δραστηριοτήτων αναψυχής. Τέτοιου είδους αθλητικές εκδηλώσεις μπορεί να είναι οι ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ή ένα παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου ή μπάσκετ, κ:ά, όπου ο παθητικός θεατής δοθείσης της ευκαιρίας μετατρέπεται σε ενεργό τουρίστα.

Αυτή είναι η μία όψη του αθλητικού τουρισμού. Η άλλη αφορά στην εκδήλωση και ικανοποίηση των ψυχοσωματικών αναγκών, διαφόρων ομάδων ατόμων, μέσω του αθλήματος. Σε αυτή την περίπτωση παρατηρούμε την ενασχόληση του τουρίστα με κάποιο σπορ (σκι, ράφτιγκ, κλπ) σε συνδυασμό με άλλες δραστηριότητες. Η British Tourist Authority και το English Tourist Board υποστηρίζουν ότι έως και 20% των τουριστικών ταξιδίων έχουν ως πρωταρχικό σκοπό τη συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες, ενώ μέχρι και το 50% των διακοπών περιλαμβάνουν περιστασιακή συμμετοχή σε αθλήματα.

Κατά τον Π. Λύτρα (1991) τόσο η αθλητική όσο και η τουριστική βιομηχανία στην Ελλάδα έρχονται σε άμεση συνάφεια με τον τομέα του αθλητικού τουρισμού.

Οι σχετιζόμενοι τομείς περιλαμβάνουν τουριστικούς και αθλητικούς φορείς, αθλητικά σωματεία, εταιρίες διοργάνωσης και προώθησης εκδηλώσεων, γραφεία ταξιδίων, tour operators, ξενοδοχεία και την πλήρη κλίμακα των επιχειρήσεων που

προμηθεύουν αγαθά και υπηρεσίες, τόσο σε τουριστικούς, όσο και σε αθλητικούς οργανισμούς..

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Όπως μας αναφέρει ο (Bienefeld, 1972), από τα αρχικά στάδια της βιομηχανοποίησης, οι προτεραιότητες για δραστηριότητες ψυχαγωγίας είχαν μια σημαίνουσα επίπτωση στις αγορές των Δυτικών οικονομιών. Οι Martin και Mason (1978) υποστηρίζουν ότι ένα άτομο, πλήρους απασχολήσεως, μπορεί να επωφεληθεί ενός τετάρτου της ώρας περισσότερης ψυχαγωγίας, κατά την διάρκεια του έτους, ενώ πριν ένα αιώνα το σύνολο των ετήσιων ωρών εργασίας υπερίσχυαν κατά 75% του διαθέσιμου χρόνου ψυχαγωγίας.

Στις παραπάνω θέσεις παρατηρούμε ότι οι αναφερόμενες αλλαγές προήλθαν διότι τα άτομα συνέχισαν εκουσίως να επιλέγουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο ως σημαίνων στοιχείο στα ανεπτυγμένα επίπεδα της διαβίωσής τους. Ο Γ. Καρλής (2000) υποστηρίζει ότι η έννοια του ελεύθερου χρόνου δείχνει αρκετά απλή στην κατανόηση. Στην πραγματικότητα όμως, η έννοια αυτή έχει πολλές διαφορετικές σημασίες. Κατά καιρούς, έχει οριστεί διαφορετικά, από διαφορετικούς ανθρώπους σε διαφορετικές κοινωνίες. Είναι μια έννοια που προσδιορίζεται, ποικιλοτρόπως, από διαφορετικούς ερευνητές και ακαδημαϊκούς, που ασχολούνται με τον ελεύθερο χρόνο, την αναψυχή, τον αθλητισμό, τον τουρισμό, την γεωγραφία και τις περιβαλλοντικές σπουδές.

Οι Cordes & Ibrahim (1999) υποστηρίζουν ότι παρά τις διαφορετικές απόψεις που επικρατούν στην ακαδημαϊκή κοινότητα, οι περισσότεροι ειδικοί προσδίδουν στην έννοια του ελεύθερου χρόνου τρεις βασικές διαστάσεις. Η πρώτη απορρέει από την ετυμολογία του αγγλικού όρου leisure, που οι ρίζες του ανιχνεύονται στο λατινικό licet, που σημαίνει επιτρέπω. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, ο ελεύθερος χρόνος εμπεριέχει την έννοια της ελευθερίας και η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής εκφράζει το ουσιαστικό νόημα. Ο Yves Raynouard (1989) θεωρεί ότι έχουμε εισέλθει σε μια νέα ιστορικά εποχή της μείωσης του συνολικού χρόνου εργασίας. Ας προβούμε λοιπόν στην ανακατανομή του χρόνου.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Με όρους της οικονομικής επιστήμης, τα άτομα εκλαμβάνονται είτε ως εργαζόμενοι, είτε ως καταναλωτές. Η ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών στα πλαίσια του χρόνου των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων έχει αυξητική τάση στις αγορές των καταναλωτών. Οι Martin και Mason (1978) μας αναφέρουν ότι αυτό ίσως συμβαίνει διότι το συγκεκριμένο στοιχείο της κατανάλωσης (ψυχαγωγικές δραστηριότητες) συμβάλλει στην όλο και περισσότερο αναγνωρισμένη σημασία του οικονομικού ρόλου της ψυχαγωγίας. Στο μεγαλύτερο μέρος των Δυτικών βιομηχανοποιημένων κρατών, οι δαπάνες για ψυχαγωγία (με την ευρεία έννοια), ξεπερνούν αυτές της διατροφής και της ένδυσης.

ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Καθόσον το κεφάλαιο του χρόνου και το επίπεδο των δαπανών για ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έχουν αυξηθεί, ήταν φυσικό επόμενο να δημιουργηθεί ένα ευρύ φάσμα βιομηχανιών ψυχαγωγίας, καθώς και προμηθευτών με σκοπό την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών τα οποία χρησιμοποιούνται κατά την διάρκεια των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Αυτό το γεγονός είχε ως αποτέλεσμα η ψυχαγωγία για πολλά άτομα να μην αποτελεί μόνο ένα τρόπο ενασχόλησης και αιτία δαπάνης χρημάτων , αλλά κυρίως μια πηγή απασχόλησης.

Για την χώρα μας δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία που να καταδεικνύουν τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες ως γενεσιουργό αιτία απασχόλησης. Ο Corely (1982), μας αναφέρει στη Μεγάλη Βρετανία έχει υπολογισθεί, κατά προσέγγιση, ότι 1.6 εκατομμύρια θέσεις απασχόλησης, περίπου το 8% του συνόλου, έχουν άμεση σχέση με την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Κατά την περίοδο όπου σε μια χώρα καταγράφονται υψηλά ποσοστά ανεργίας, ο ρόλος των δραστηριοτήτων της ψυχαγωγίας ως πηγή θέσεων εργασίας είναι άκρως αναγνωρισμένος.

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΡΟΥΝ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιούν τα άτομα για ψυχαγωγικές δραστηριότητες προσδιορίζουν τον τύπο αυτών των δραστηριοτήτων. Σήμερα στην Δυτική Κοινωνία, τα άτομα διαθέτουν ένα μέρος του εισοδήματός τους για την αγορά οικιακών συσκευών ψυχαγωγίας, για διασκέδαση και για διακοπές μακριά από τον συνήθη τόπο διαμονής τους.

Οι χαμηλόμισθοι, καθώς και οι άνεργοι μπορούν να συμμετέχουν σε ορισμένες ψυχαγωγικές δραστηριότητες., οι οποίες μπορούν να χαρακτηρισθούν ως απλές και κλασσικές. Εξ αυτού του γεγονότος παρατηρείται μια κοινωνική διάκριση από την στιγμή που άλλα στρώματα του πληθυσμού μιας χώρας με μεγαλύτερη οικονομική άνεση μπορούν να επιδοθούν σε δαπανηρότερες ψυχαγωγικές δραστηριότητες , όπως για παράδειγμα στην επίδοση κάποιου σπορ, διακοπές εκτός χώρας, κλπ, διότι μπορούν να διαθέσουν μεγαλύτερο μέρος από το εισόδημά τους για αυτές τις δραστηριότητες.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ- ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

Όπως μας αναφέρει ο David N.G (1984) διάφορες μέθοδοι πρόβλεψης έχουν αναπτυχθεί για διάφορους τομείς της οικονομίας. Χωρίζονται σε δυο κατηγορίες: α) ποσοτικοί και β) ποιοτικοί. Τα μοντέλα πρόβλεψης και εκτίμησης της ζήτησης για την απασχόληση στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, περιλαμβάνουν ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους οι οποίες αλληλοσυμπληρώνονται ως προς την εφαρμογή τους και είναι οι ακόλουθοι:

1) Η υποκειμενική – αντικειμενική μέθοδος

Η υποκειμενική – αντικειμενική μέθοδος χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό των μελλοντικών αναγκών απασχόλησης στις υπηρεσίες ψυχαγωγίας, στο έτος στόχο. Μια αντικειμενική ανάλυση των δεδομένων θα μπορούσε προφανώς να βοηθήσει στην κατανόηση της περιγραφής των αναγκών απασχόλησης στις υπηρεσίες ψυχαγωγίας, στα έτη στόχο.

Η υποκειμενική – αντικειμενική μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματική σε τεχνικές πρόβλεψης ως βραχυπρόθεσμο εργαλείο πρόβλεψης, προσδίδοντας χρήσιμες πληροφορίες αφορούσες στην κατάσταση της απασχόλησης των υπηρεσιών της ψυχαγωγίας, στο εγγύς μέλλον.

2) Η μέθοδος “ Delphi”.

Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται για να προβλέψει τα αποτελέσματα εξειδικευμένων μακροπρόθεσμων γεγονότων και κατά συνέπεια και των αναγκών ζήτησης απασχόλησης για υπηρεσίες ψυχαγωγίας.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τουρισμός και αθλητισμός στη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων ακολουθούν μια παράλληλη πορεία ανάπτυξης, αποτελώντας ταυτόχρονα και τις δυο μαζικότερους κοινωνικούς θεσμούς της διεθνούς κοινότητας. Πρόκειται για μια αναπτυξιακή πορεία της οποίας το εύρος-από ότι καταφαίνεται από τα διεθνή στατιστικά στοιχεία- πρόκειται να ενταθεί ακόμη περισσότερο στη δεκαετία που μόλις ξεκίνησε, αλλά και στις επερχόμενες δεκαετίες (Λύτρας Π. 2002).

Η ιδιαίτερη κινητικότητα που παρατηρείται τον τελευταίο καιρό στη χώρα μας και που αφορά θέματα αθλητικού τουρισμού, βασίζεται στο γεγονός ότι γίνεται αντιληπτό ολοένα και περισσότερο πως η ανάπτυξή του, όπως άλλωστε και η ανάπτυξη άλλων

εναλλακτικών μορφών τουρισμού, είναι δυνατόν να συμβάλλει στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου.

Η συγκρότηση του σύγχρονου εθνικού κράτους με την πανσπερμία των θεσμών του, αλλά και την αντίστοιχη οργάνωση της διεθνούς κοινότητας ταυτόχρονα στην εποχή της «παγκοσμιοποίησης» που διανύουμε, έχουν αναγάγει ορισμένους θεσμούς- όπως τον τουρισμό και τον αθλητισμό- σε μείζονες μαζικούς θεσμούς (Γλύνια Ε., Λύτρας Π., Μάρας Δ. 2004).

Οι δυνατότητες ανάπτυξης του αθλητικού τουρισμού στη χώρα μας ενισχύθηκαν σημαντικά μετά την τέλεση των ΟΛ. ΑΓΩΝΩΝ του 2004. Μία παράμετρος που ενισχύει την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού είναι η παράδοσή μας. Όπως είδαμε εισαγωγικά, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ανάλογα με διάφορα κίνητρα που έχουν αμφίδρομη σχέση. Με

άλλα λόγια με κίνητρο τον αθλητισμό ή τις αθλητικές δραστηριότητες, δυνάμεθα παράλληλα να ασχοληθούμε με τον τουρισμό, την αναψυχή και την ψυχαγωγία. Με κίνητρο τον τουρισμό και τις δραστηριότητές του, δυνάμεθα παράλληλα να ασχοληθούμε με τον αθλητισμό ή να επιδοθούμε σε αυτόν.

Πιο αναλυτικά, μπορούμε να διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

1. Εξετάζοντας την περίπτωση που έχει σχέση με την ευκαιριακή ενασχόληση ενός τουρίστα με ένα οποιοδήποτε σπορ, ο οποίος επιλέγει για την παραμονή του ένα ξενοδοχειακό κατάλυμα, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πως απαιτείται ένας ικανός αριθμός αποφάσεων, καθώς και ανάλογη προβολή.

Έτσι λοιπόν σε πολλά ξενοδοχεία, στα πλαίσια της προσφοράς, δημιουργούνται εγκαταστάσεις αθλοπαιδιών (μπάσκετ, τένις) οι οποίες δεν

απαιτούν μεγάλες επιφάνειες καθώς επίσης και ναυταθλητικές εγκαταστάσεις

(ιστιοπλοία, θαλάσσιο σκι). Πέραν αυτού απαιτείται και κάποια σχετική έρευνα, στα πλαίσια της ζήτησης, για να μπορέσουμε να ανακαλύψουμε τις

αθλητικές προτιμήσεις των τουριστών και να προσαρμόσουμε ανάλογα τις αθλητικές εγκαταστάσεις μιας ξενοδοχειακής μονάδας.

Οι κάτοικοι των Ευρωπαϊκών κυρίως κρατών, αφιερώνουν αρκετό χρόνο στην ατομική τους υγεία και κατά κανόνα στην άθληση. Ορισμένες ομάδες ατόμων από αυτά τα κράτη, επιλέγουν τον τόπο των διακοπών τους με μοναδικό κριτήριο ένα από τα αγαπημένα τους σπορ. Αυτές λοιπόν οι ομάδες ατόμων συγκροτούν μια ειδική κατηγορία τουριστών, τους αθλητικούς τουρίστες. Τα σπορ στα οποία επιδίδονται αφορούν είτε τις θαλάσσιες περιοχές, είτε τους ορεινούς ή ημιορεινούς όγκους.

Σε ό,τι αφορά στη θάλασσα, οι ενδιαφερόμενοι επιδίδονται στην ιστιοσανίδα, την ιστιοπλοία, το θαλάσσιο σκι, τις καταδύσεις, κ.ά.. Για παράδειγμα στην Αττική, η περιοχή του Σχοινιά έλκει μεγάλο αριθμό επισκεπτών οι οποίοι επιδίδονται στην ιστιοσανίδα.

Σε ό,τι αφορά στο βουνό, οι αθλητικοί τουρίστες αρέσκονται σε σπορ όπως η ορειβασία, το παραπέντε, το ανεμόπτερο, το καγιάκ, το σκι, το ποδήλατο βουνού, κ.ά. Σε πολλές περιπτώσεις η ανάπτυξη του αγροτουρισμού με τις υποδομές του, έρχεται ως αρωγός στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού.

Μια άλλη περίπτωση αθλητικού τουρισμού αποτελεί η ανάπτυξη των αθλητικών προπονητικών κέντρων. Η τουριστική τους σπουδαιότητα έγκειται στο γεγονός ότι εκτός από τους ίδιους τους αθλητές, οι συνοδοί τους μπορούν να ασχοληθούν με διάφορες τουριστικές δραστηριότητες.

Τα ΚΕ.Π.Α.Τ μπορούν να ιδρύονται μόνο από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στα πλαίσια βελτίωσης της λειτουργίας των ξενοδοχειακών τους μονάδων.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Ο τουρισμός περιπέτειας αποτελεί δραστηριότητα του αθλητικού τουρισμού. Τα ονομαζόμενα σπορ περιπέτειας, έχουν σχέση είτε με το υγρό στοιχείο, όπως π.χ το ράφτινγκ ή το καγιάκ, είτε με το στερεό στοιχείο, όπως π.χ η αναρρίχηση σε βράχο ή βουνό ή ακόμη με τον αέρα, όπως π.χ το παραπέντε, το αλεξίπτωτο, κ.ά. Από σχετικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στην Νέα Ζηλανδία, βρέθηκε πως η ικανοποίηση

από υπαίθριες δραστηριότητες επηρεάζει και ενισχύει την πιθανότητα στο να συστήνεται η Νέα Ζηλανδία από τους διεθνείς επισκέπτες ως προορισμός διακοπών. Κατ' αυτόν τον τρόπο η συνεχιζόμενη ικανοποίηση

Καθώς τα σπορ περιπέτειας επιδρούν σε διάφορα στάδια, στην ψυχολογία του ατόμου, μπορούμε να τα διακρίνουμε ως εξής:

- Το πρώτο στάδιο αφορά στο χρονικό διάστημα πριν από την εξάσκηση κάποιου σπορ περιπέτειας.
- Το δεύτερο στάδιο αφορά στην διάρκεια του σπορ
- Το τρίτο στάδιο αφορά στο χρονικό διάστημα μετά την εξάσκηση του σπορ.

□

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Αναμφισβήτητα, η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων, αποτελεί κορυφαίο αθλητικό γεγονός παγκοσμίου εμβέλειας.. Ο τουρισμός είναι ένας από τους μεγάλους κερδισμένους των αγώνων καθόσον οι οικονομικές τους επιπτώσεις συμβάλλουν στην αύξηση του τουριστικού ΑΕΠ, στην αύξηση της τουριστικής απασχόλησης (κύριας, δευτερεύουσας, προσωρινής), στην αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την χώρα, στην αύξηση του τουριστικού συναλλάγματος.. Τα ίδια οφέλη μπορούν να προκύψουν και από την διοργάνωση κάποιου άλλου κορυφαίου αθλητικού γεγονότος, όπως ένα παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου.

Η διοργάνωση των οποιωνδήποτε αγώνων χωρίζεται σε τρεις περιόδους:

- στην περίοδο πριν την τέλεση των αγώνων
- στην περίοδο κατά την τέλεση των αγώνων
- στην περίοδο μετά την τέλεση των αγώνων

Εκτός όμως από την σπουδαιότητα των Ολυμπιακών Αγώνων, υπάρχουν και άλλες διοργανώσεις των οποίων η σπουδαιότητα έχει θετικές επιπτώσεις για τον τουρισμό της διοργανώτριας χώρας. Για παράδειγμα το παγκόσμιο πρωτάθλημα

ποδοσφαίρου που διεξήχθη στην Γαλλία το καλοκαίρι του 1998, απετέλεσε παράλληλα ένα μεγάλο τουριστικό "ραντεβού". Οι πρώτοι αγώνες διοργανώθηκαν κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε κάθε φίλαθλος που ακολουθούσε το Εθνικό του συγκρότημα, να μπορούσε εκ παραλλήλου να ανακαλύψει το λιγότερο τρεις διαφορετικές πόλεις. Στο δε μεσοδιάστημα της μη διεξαγωγής των 64 αγώνων, οι 350 χιλιάδες επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να κάνουν τουρισμό. Για αυτό φρόντισαν οι ιθύνοντες του τουρισμού των 10 πόλεων όπου διεξήχθησαν οι αγώνες αφού σχημάτισαν ένα κοινό κεφάλαιο διαχείρισης της τάξης των 900 χιλιάδων Γαλλικών Φράγκων. Έτσι κάθε πόλη είχε να προσφέρει χιλιάδες ευκαιρίες ψυχαγωγίας όπως μουσικές βραδιές, εκθέσεις, γαστρονομικές θεματικές βραδιές κλπ. Ο στόχος ήταν ένας: να παροτρύνουν τους επισκέπτες να παρατείνουν όσο το δυνατόν περισσότερο την παραμονή τους στη χώρα καθώς επίσης να αναχωρήσουν με τις καλύτερες αναμνήσεις και όχι μόνο αθλητικές.

Η άμεση ζήτηση αφορά τα άτομα που επεσκέφθησαν την Αθήνα αποκλειστικά για τους αγώνες, είτε πριν από αυτούς, είτε κατά την διάρκεια αυτών. Η παρακινούμενη ζήτηση αφορά στους διεθνείς τουρίστες που θα έλθουν στην Ελλάδα λόγω της προβολής που θα τύχει η Αθήνα λόγω της τέλεσης των Αγώνων. Όπως μας αναφέρει ο B. Faulkner(1993) σημαντικά διεθνή αθλητικά γεγονότα, πολιτιστικά και άλλα είχαν την τάση να οργανωθούν χωρίς αρχικά να έχουν κάποιο τουριστικό χαρακτήρα. Στην πορεία όμως όλες αυτές οι διοργανώσεις απεδείχθησαν κινητήριοις δυνάμεις για την τουριστική ανάπτυξη.

Αναδεικνύοντας τους δεσμούς μεταξύ των μεγάλων αθλητικών γεγονότων (hallmark events) και του τουρισμού, η διοργάνωση των μεγάλων αθλητικών γεγονότων αποτελεί σπουδαίο μέρος των στρατηγικών του τουριστικού μάρκετινγκ για την διοργανώτρια χώρα.

Όπως επισημαίνουν οι Bucher & Bucher (1974) τα οργανωμένα αθλητικά γεγονότα, προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες για την αθλητική βιομηχανία και τις κυβερνήσεις, προκειμένου να επικεντρωθούν στην αύξηση του τουριστικού δυναμικού απ' ότι οι δραστηριότητες αναψυχής και περιπέτειας, όσο σημαντικές και αν είναι αυτές.

ΧΟΡΗΓΙΕΣ

Με τον όρο χορηγία εννοούμε την οργάνωση, τον προγραμματισμό, την εκτέλεση και τον έλεγχο όλων των ενεργειών διάθεσης οικονομικών πόρων ή παροχών σε είδος, σε επιχειρήσεις, ομάδες, οργανώσεις του αθλητικού και τουριστικού τομέα, έχοντας ως στόχο την παγίωση μιας επικοινωνιακής πολιτικής. Η διαδικασία της χορηγίας (sponsoring) είναι ευρέως εφαρμοσμένη κατά την τέλεση μεγάλων αθλητικών γεγονότων (mega events). (Ντούβας 2000)

Κατά τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Συμβουλίου για τον Αθλητικό Τουρισμό, το μερίδιο του αθλητικού τουρισμού σε διεθνή κλίμακα ανέρχεται σε ποσοστό 32% της συνολικής τουριστικής αγοράς. Το γεγονός αυτό σημαίνει αύξηση του κύκλου εργασιών και των εσόδων για τους εμπλεκόμενους στην εν λόγω δραστηριότητα.

Οι χορηγίες δεν εφαρμόζονται από το σύνολο των επιχειρήσεων ή των διαφόρων φορέων. Όσοι όμως, έχουν επιλέξει να εφαρμόσουν αυτό τον τρόπο επικοινωνίας αποσκοπούν σε συγκεκριμένους στόχους, όπως:

- Οικονομικούς / Εμπορικούς: αύξηση του κύκλου εργασιών καθώς και του μεριδίου στην αγορά.
- Μη εμπορικούς: Βελτίωση κύρους, καθιέρωση μιας φιλανθρωπικής εικόνας στο κοινό (Ντούβας 2000).

Στον πίνακα που ακολουθεί μπορούμε να δούμε ποια είναι τα αθλήματα που κατέχουν το μεγαλύτερο μερίδιο στον τομέα των χορηγιών, σε διάφορα Ευρωπαϊκά κράτη.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί επίσης και αντικείμενο ειδικών σπουδών που στοχεύουν στην ανάδειξη εξειδικευμένων στελεχών που θα μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ανάπτυξής του.

Στα ξένα εκπαιδευτικά ιδρύματα, το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι εξειδικευμένο στα εξής αντικείμενα: ψυχαγωγία, δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, μάνατζμεντ των σπορ, σπορ, τουριστικό μάνατζμεντ, φιλοξενία, φυσική αγωγή, αθλητικός τουρισμός. Η ειδικότητα στον αθλητικό τουρισμό παρέχεται σε επίπεδο Bachelor, Master, Doctorate.

Οι εκπαιδευόμενοι έχουν την δυνατότητα, εκτός από τις γενικές γνώσεις στο αντικείμενο του αθλητικού τουρισμού, να αποκτήσουν και ειδικές γνώσεις που απαιτούνται από διάφορα σπορ, όπως σκι, κλπ. Τα Πανεπιστημιακά ιδρύματα αναγνωρίζουν την σπουδαιότητα του αθλητικού τουρισμού, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καθώς και την αναγκαιότητα της προετοιμασίας ικανών στελεχών για την βιομηχανία του αθλητικού τουρισμού, και εμπλουτίζουν τα ακαδημαϊκά τους προγράμματα με εξειδικευμένη ύλη που αφορά στον αθλητικό τουρισμό, σε όλα τα επίπεδα.

Σε διάφορα Πανεπιστημιακά ιδρύματα έχουν δημιουργηθεί εργαστήρια που αφορούν στην αναψυχή, τα σπορ και το τουρισμό, όπως για παράδειγμα αυτό του Πανεπιστημίου Connecticut των Η.Π.Α όπου γίνονται εμπειριστατωμένες μελέτες και μάλιστα σε επίπεδο μοντέλων προβλέψεων αποτελεσμάτων αθλητικών δραστηριοτήτων.

Στη χώρα μας, αρχίζουν να γίνονται κάποια δειλά βήματα για την υπαγωγή ειδικοτήτων άθλησης και αναψυχής στα Τμήματα Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Η όλη προσπάθεια βρίσκεται σε εμπειρικό στάδιο.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η επακριβής εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων είτε από την οργάνωση σπουδαίων αθλητικών γεγονότων, είτε από την ανάπτυξη και πρακτική κάποιου σπορ, σε κάποια δεδομένη γεωγραφική επικράτεια, αποτελεί αντικείμενο διάστασης απόψεων για τους οικονομολόγους. Δυο κυρίως σημεία αποτελούν το αντικείμενο της διαφωνίας: πρώτον η μέθοδος που θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή συμπερασμάτων και δεύτερον η διάσταση των αποτελεσμάτων.

Σε σχέση με τον παράγοντα " μέγεθος χώρου", οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες διοργανώνονται αθλητικές εκδηλώσεις, χωρίζονται σε μεγάλης εμβέλειας και μικρής εμβέλειας. Σε ό,τι αφορά στις μεγάλης εμβέλειας όπως π.χ η Καλιφόρνια για την αποτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων απαιτούνται μακροοικονομικά μοντέλα (μέθοδος εισροών-εκροών, μοντέλο Leontief, πολλαπλασιαστής εξωτερικού εμπορίου...). Οδηγούμεθα στα μακροοικονομικά μοντέλα ανάλυσης διότι τέτοιου είδους γεωγραφικές περιοχές αποτελούν μια ολοκληρωμένη οικονομική δομή διαθέτοντας σχετική αυτονομία

λειτουργίας και υψηλού βαθμού ενδοβιομηχανικές ανταλλαγές. Σε ό,τι αφορά στις μικρής εμβέλειας, όπως π.χ πόλεις με μέσο πληθυσμό των οποίων η οικονομική δομή δεν συγκρίνεται με αυτή των μεγάλων γεωγραφικών περιοχών, για την αποτίμηση των επιπτώσεων από την διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων χρησιμοποιούνται διαφορετικά θεωρητικά μοντέλα που αναφέρονται κυρίως στην οικονομική ανάπτυξη τοπικού χαρακτήρα με κύριες μεταβλητές την απασχόληση και το εισόδημα.

Στη διοργάνωση σπουδαίων αθλητικών εκδηλώσεων σε μικρού μεγέθους γεωγραφικές περιοχές, ελλοχεύει ο κίνδυνος υψηλών οικονομικών διαρροών, εκτός τοπικού επιπέδου, οι δε οικονομικές επιπτώσεις να είναι χαμηλού μεγέθους. (π. χ Χειμερινοί Ολυμπιακοί στην Albertville & Savoie της Γαλλίας). Κατά τους Burns και Mules, Lunch και Jensen(1986) γενικώς οι οικονομικές επιπτώσεις των μεγάλων αθλητικών γεγονότων απορρέουν από τρεις πηγές:

- δαπάνες επισκεπτών από άλλες περιοχές
- δαπάνες για την δημιουργία υποδομών
- δαπάνες από τους οργανωτές για την παροχή υπηρεσιών

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων έχει άμεσες και θετικές επιπτώσεις στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της περιοχής όπου τελούνται. Μια πρόσφατη έρευνα της εταιρίας Deloitte & Touche (HotelBenchmark Survey) έδειξε πως το αθλητικό γεγονός Commonwealth Games and Golf Open Championship συνέβαλε στην αύξηση της πληρότητας των βρετανικών ξενοδοχείων κατά 7% τον Ιούλιο του 2002 σε σχέση με τον Ιούνιο του 2002. Η μέση πληρότητα έφθασε το 75%. Παρατηρήθηκε επίσης αύξηση της μέσης τιμής των δωματίων κατά 0,9%.

Οι αυξήσεις των παραπάνω δεικτών βρήκε τα ξενοδοχεία σε μια περίοδο πτώσης αφίξεως ξένων τουριστών.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε στις πόλεις Σεούλ και Τόκιο κατά την διεξαγωγή των αγώνων του παγκόσμιου πρωταθλήματος ποδοσφαίρου της FIFA. Τους 64 ποδοσφαιρικούς αγώνες παρακολούθησαν 1.6 εκατομμύρια άτομα εκ των οποίων οι 800.000 υπολογίζεται ότι προσήλθαν από χώρες εκτός Κορέας και Ιαπωνίας. Κατά τον μήνα Ιούνιο όπου διεξήχθησαν οι αγώνες, στις δυο πόλεις Κορέα και Τόκιο παρατηρήθηκε αύξηση της μέσης τιμής των δωματίων κατά 44,7% και 23,2% αντίστοιχα. Έτσι η μέση τιμή δωματίου για το Τόκιο διαμορφώθηκε στα 213 \$ ΗΠΑ και στην Σεούλ 231 \$ ΗΠΑ, καθώς και ποσοστά πληρότητας 82% και 77% αντίστοιχα.

Με στοιχεία του 1997 η Αττική είχε περί τις 10 χιλιάδες δωμάτια στις κατηγορίες πολυτελείας και πρώτης. Στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής υπάρχουν άλλα 3,5 χιλιάδες δωμάτια αυτών των κατηγοριών. Η αναμενόμενη υποδομή καταλυμάτων ιδιαιτέρως στην Αττική (περιοχή αεροδρομίου, Λαγονήσι, κλπ) εκτιμάται στα 2- 2.5 χιλιάδες επιπλέον δωμάτια. Συγκριτικά με τις άλλες πόλεις η Αττική βρίσκεται μεταξύ της Βαρκελώνης και του Σίδνεϋ. Η Βαρκελώνη το 1992 είχε 52 ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών κατηγοριών (5 & 4 αστέρων). Το Σίδνεϋ το 1996 είχε 67 μονάδες με 13 χιλιάδες δωμάτια. Η Αττική το 1997 είχε 60 ξενοδοχειακές μονάδες αντιστοίχων κατηγοριών. Υπογραμμίζουμε ότι οι αυξητικοί δείκτες λειτουργικότητας των ξενοδοχειακών μονάδων (ποσοτική ανάλυση) έχουν ως συνέπεια την αύξηση της απασχόλησης στον κλάδο, την εκ νέου- επένδυσης

κεφαλαίων, την αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, την συμβολή τους στην εισροή συναλλάγματος, καθώς και στο ποσοστό ΑΕΠ της χώρας.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Οι τουριστικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται ως εντάσεως εργασίας, διότι οι παραγωγικές τους διαδικασίες στηρίζονται στις προσφερόμενες υπηρεσίες των ανθρωπίνων πόρων που εμπλέκονται σε αυτές. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο αθλητικός μπορούν να αποδειχθούν “σανίδα σωτηρίας” και “καταλύτης” σε περιόδους κρίσης, ένεκα της παρακινούμενης ζήτησης που δημιουργεί το αθλητικό γεγονός. Όπως προαναφέρθηκε, οι αθλητικές διοργανώσεις έχουν άμεση επίπτωση στην τουριστική απασχόληση. Έτσι στην περίπτωση του κορυφαίου για την χώρα μας αθλητικού γεγονότος που αποτελούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, σύμφωνα με σχετική έρευνα του ΙΤΕΠ, η μέγιστη τιμή δημιουργίας θέσεων εργασίας επιτυγχάνεται την χρονιά της τέλεσης των Αγώνων με την δημιουργία 81 χιλιάδων θέσεων εργασίας.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες κατά τις ίδιες προβλέψεις επρόκειτο να δημιουργήσουν 445 χιλιάδες θέσεις εργασίας για την περίοδο 1998 – 2011.

Τα στοιχεία που παραθέτει η FIA (Διεθνής Ομοσπονδία Αυτοκινήτου) και που αφορούν στην τέλεση του αγώνα F1 Grand Prix στο Μονακό το έτος 2000, αναφέρουν ότι οι επισκέπτες ένεκα του αθλητικού γεγονότος παραμένουν στην περιοχή για περισσότερο από μια ημέρα. Άλλοι μεταβαίνουν εκεί μια εβδομάδα πριν τον αγώνα. Τον χρόνο τους τον αξιοποιούν στον τουρισμό, την ψυχαγωγία και τις αγορές. Υπολογίζεται ότι για το χρονικό διάστημα της τέλεσης του αγώνα δημιουργούνται 25% επιπλέον θέσεις εργασίας σε παραγωγικούς τομείς, μεταξύ αυτών και στον τουρισμό.

Στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϋ το έτος 2000, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ολυμπιακής Επιτροπής, παρατηρήθηκε πως άλλαξαν οι δυνατότητες της περιοχής που έγινε μια από τις σημαντικότερες πόλεις τουριστικού προορισμού της συγκεκριμένης ηπείρου. Η αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων, αλλά και άλλων επενδύσεων που αφορούσαν στις υπηρεσίες συνοδεύτηκε από την δημιουργία 1.500.000 νέων θέσεων εργασίας μειώνοντας αισθητά το ποσοστό ανεργίας.

Ενώ, όπως θα επισημανθεί στην συνέχεια, τα αθλητικά γεγονότα δημιουργούν κυρίως προσωρινές θέσεις εργασίας, σε χώρες όπου οι αθλητικές και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες έχουν μόνιμο και επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα (Αυστραλία, Καναδάς...) και υφίστανται δομές καταγραφής μόνιμως απασχολουμένων σε αυτές τις οικονομικές – παραγωγικές δραστηριότητες.

Για παράδειγμα στην Αυστραλία το αρμόδιο για θέματα σπορ και ψυχαγωγία Υπουργικό Συμβούλιο, για το έτος 2000 κατέγραψε ότι 275.957 μόνιμες θέσεις εργασίας αφορούν στις εν λόγω δραστηριότητες. Συμπερασματικά πρέπει να αναφέρουμε πως έστω και προσωρινά, οι αθλητικές διοργανώσεις δημιουργούν παρακινούμενη απασχόληση στον τουρισμό, αλλά και σε άλλους παραγωγικούς κλάδους.. Παράλληλα όμως

οφείλουμε να δεχθούμε και την άποψη των Arnold, Bishop, Hayles, Hatch(1986), οι οποίοι με αφορμή το Grand Prix F1 της Αδελαΐδας της Αυστραλίας, το 1986, αποφαίνονται ότι ναι μεν παρατηρήθηκε παρακινούμενη

ζήτηση εργατικού δυναμικού ένεκα του αγώνα, πολλές όμως επιχειρήσεις

προτίμησαν την υπερωριακή απασχόληση του διαθέσιμου προσωπικού, παρά την πρόσληψη νέου.

Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Η ανάπτυξη και το μέλλον του αθλητικού τουρισμού έχει απασχολήσει την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (EESC 2000), η οποία υποστηρίζει ότι « ο τουρισμός και ο αθλητισμός αποτελούν φυσικά μέσα για την ενδυνάμωση και ανάπτυξη διαφόρων αξιών και άπτονται κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών δραστηριοτήτων. Είναι έννοιες στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους και μοιράζονται ένα αριθμό βασικών αξιών πνευματικής περιέργειας και αναζήτησης. Μεταξύ άλλων, ο τουρισμός και ο αθλητισμός, μπορούν να συνεισφέρουν στην ολοκλήρωση των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, η οποία αποσκοπεί στην περαιτέρω ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας έως το 2010». Στο επιχειρησιακό πλάνο ο τουρισμός και ο αθλητισμός λειτουργούν αμφίδρομα. Κατ' αυτόν τον τρόπο ορισμένοι προορισμοί αθλητικών δραστηριοτήτων μετατρέπονται σε τουριστικούς προορισμούς και αντιθέτως, με αποτέλεσμα να αναπτύσσεται ένας ισχυρός συσχετισμός δυνάμεων και ο ένας τομέας να βρίσκει στο πεδίο του άλλου νέες ευκαιρίες για την παροχή υπηρεσιών και ανάπτυξης.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο τουρισμός και ο αθλητισμός, διαρθρώνονται κυρίως, στους παρακάτω άξονες:

Τουρισμός και αθλητισμός ως μελλοντική ευρωπαϊκή πρόκληση.

Στα πλαίσια της μελλοντικής ευρωπαϊκής πρόκλησης, η περίοδος των μεγάλων αθλητικών γεγονότων θα πρέπει να εκληφθεί από την ευρωπαϊκή κοινωνία, όχι απλά ως μια οικονομική ευκαιρία, αλλά πρωτίστως και κυρίως ως μια ευκαιρία διαλογισμού και ενίσχυσης των κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών, στοχεύοντας στην αειφόρο ανάπτυξη.

Τουρισμός και Αθλητισμός: μια δίδυμη στρατηγική για την Ευρώπη.

Οι επιπτώσεις στην απασχόληση από την τουριστική ανάπτυξη είναι σημαντικές. Εκτιμάται ότι στην Ευρώπη υπάρχουν δυο εκατομμύρια επιχειρησιακές δραστηριότητες που απασχολούν οκτώ εκατομμύρια άτομα, χωρίς να συνυπολογισθεί η έμμεση απασχόληση.

Τα αθλητικά γεγονότα δημιουργούν νέες μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδυάζουν παραδοσιακές διακοπές με την πρακτική ενός ιδιαίτερου αθλήματος.

□ Θεσμικό πλαίσιο

Στο παρελθόν, το μόνο θεσμικό πλαίσιο που αφορούσε στην τουριστική κοινότητα, ήταν οι αναφορές του άρθρου 3 (υ) της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, το οποίο περιελάμβανε γενικές αναφορές για τον τουρισμό. Μεταγενέστερα με πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, θεσπίστηκε ένα Νομικό πλαίσιο για τον τουρισμό, του οποίου οι διατάξεις συμπεριλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Εξετάζοντας κανείς την Ευρωπαϊκή πολιτική σχετικά με τον αθλητισμό, μπορεί να ανατρέξει σε μια σειρά από αναφορές – κλειδιά, όπως η Ευρωπαϊκή Χάρτα Αθλητισμού (1992). Η θεσμική αναγνώριση των τομέων του τουρισμού και του αθλητισμού στο προσχέδιο της Ευρωπαϊκής Συνθήκης, αποτελεί ουσιώδες βήμα για την ολοκλήρωση των στόχων τους, ιδιαίτερα δε σε ό,τι αφορά στην προώθηση και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επιχειρηματικής ανταγωνιστικότητας των δυο τομέων.

□ Ασφάλεια και Ολυμπιακή εκχειρία.

Όπως προαναφέρθηκε, τα επόμενα χρόνια θα είναι γεμάτα από αθλητικά γεγονότα και εκατομμύρια άτομα θα μετακινηθούν σε όλο το μήκος και πλάτος του πλανήτη. Κατά συνέπεια η ασφάλεια πρέπει να διέπει τόσο τις μετακινήσεις, όσο και την παραμονή των ατόμων στους χώρους διεξαγωγής

αθλημάτων , δια μέσου της εφαρμογής κυρίως προληπτικών μέτρων. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, στις 6 Σεπτεμβρίου του 2000 υιοθέτησε την παρακάτω διακήρυξη: «... επειγόμεθα ως μέλη των Ηνωμένων

Εθνών να εφαρμόσουμε την Ολυμπιακή Εκεχειρία, ατομικά και ομαδικά, στο παρόν και το μέλλον και να υποστηρίξουμε τις προσπάθειες της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής για την προώθηση της ειρήνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δια μέσου του αθλητικού και Ολυμπιακού Ιδεώδους...».

Είναι ευρέως γνωστό ότι ή εποχική φύση του τουρισμού, αποτελεί συχνά εμπόδιο στην ανάπτυξή του. Η τέλεση αθλητικών γεγονότων βοηθά στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού, στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, στην ανάπτυξη της τουριστικής οικονομίας, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αυξάνοντας τα οφέλη με την παράλληλη δημιουργία σταθερής και μακροχρόνιας απασχόλησης.

□ Τουρισμός – Αθλητισμός – Εκπαίδευση

Στα πλαίσια της ανάπτυξης του αθλητισμού και του τουρισμού, πρέπει να περιλαμβάνεται η πολιτική της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης.

Τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα οφείλουν να αναπτύξουν διδακτικά προγράμματα, τα οποία αφενός θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη των αναγκαίων δεξιοτήτων για την οργάνωση αθλητικών και τουριστικών δραστηριοτήτων και αφετέρου θα λαμβάνουν υπόψη τους την κοινωνική ανάπτυξη, την αειφορία, την επικοινωνία και το μάρκετινγκ που αφορούν στον τουρισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Τουρισμός

Ο τουρισμός καθότι περιλαμβάνει πολλές διαστάσεις είναι δύσκολο να ερμηνευτεί επακριβώς αφού ασκεί άμεση επιρροές τόσο στην κοινωνία όσο και στο περιβάλλον, οικονομία κλπ.

Στις μέρες μας ο τουρισμός έχει μαζικό χαρακτήρα και έχει πλέον διαφοροποιηθεί εντελώς από τον τουρισμό που επικρατούσε τα παλιότερα χρόνια που ήταν μόνο για τους εύπορους. Σήμερα δικαίωμα στον τουρισμό έχουν όλοι οι άνθρωποι φτωχοί ή πλούσιοι, ανεξαρτήτου ηλικίας ή κοινωνικής τάξης.

Επίσης με την πάροδο των ετών ο τουρισμός απέκτησε και διεθνή χαρακτηριστικά και επήλθε η διάκριση ανάμεσα στον εσωτερικό και στον εξωτερικό τουρισμό. Ο πρώτος αναφέρεται στον εγχώριο τουρισμό της χώρας ενώ ο δεύτερος έχει να κάνει με τον τουρισμό που εισέρχεται σε μια χώρα.

Στην ανάπτυξη αυτή του εξωτερικού τουρισμού συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό η ανάπτυξη των μεταφορικών μέσων, η πρόσβαση σε απομακρυσμένες περιοχές και η εξέλιξη της τεχνολογίας η οποία βοήθησε στην ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων.

Με την γρήγορη αυτή ανάπτυξη του τουρισμού ενισχύθηκε και ο τουριστικός ανταγωνισμός ο οποίος ώθησε τις χώρες που θεωρούνταν ισχυροί τουριστικοί προορισμοί προς την υιοθέτηση τουριστικών πολιτικών που θα ενδυνάμωναν την θέση τους και θα ανέπτυσαν τον τουρισμό στην συγκεκριμένη χώρα ακόμα περισσότερο.

Τέτοιες πολιτικές ήταν η βελτίωση των υποδομών, η βελτίωση της ποιότητας, η προώθηση της τοπικότητας, η δημιουργία νέων τουριστικών επιχειρήσεων και η στροφή προς τον εναλλακτικό τουρισμό.

Προσπαθώντας οι ειδικοί να ερμηνεύσουν τον τουρισμό με την πάροδο των ετών θεώρησαν ότι ο καλύτερος ορισμός είναι αυτός που χαρακτηρίζει τον τουρισμό ως το

σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Βέβαια και αυτός ο ορισμός ήταν αρκετά ελλιπής καθότι δεν περιλαμβάνει όλες εκείνες τις αναγκαίες διαστάσεις που εμπεριέχει ο τουρισμός.

Ένας άλλος ορισμός που χρησιμοποιήθηκε ευρέως αναφέρει ότι ο τουρίστας είναι το άτομο που πραγματοποιεί μια μετακίνηση, για διάφορες αιτίες και χρησιμοποιεί το χρόνο τηςσχόλης του για ανάπαυση, ψυχαγωγία και αναψυχή.

Μια άλλη ερμηνεία αναφέρει ότι ο τουρισμός είναι οποιαδήποτε δραστηριότητα που σχετίζεται με την προσωρινή μετακίνηση των ανθρώπων σε περιοχές διαφορετικές από αυτές που ζουν και εργάζονται.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ) ορίζει τον τουρισμό «ως εκείνη την δραστηριότητα των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιοχές διαφορετικές από το μέρος που διέμεναν, όχι περισσότερο από ένα χρόνο για διασκέδαση, δουλειές ή για άλλους σκοπούς»(Τσάρτας, Π., 2000, «Τουριστική ανάπτυξη :

Πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις», Εξάντας, Αθήνα.)

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο τουρισμός μπορεί να ερμηνευτεί με βάση το κίνητρο του τουρίστα και την μετακίνηση. Πιο συγκεκριμένα το κίνητρο του τουρίστα είναι πολύ σημαντικός παράγοντας για τον τουρισμό αφού άλλος ταξιδεύει για επαγγελματικούς λόγους και άλλος για αναψυχή. Επίσης ο όρος μετακίνηση είναι εξίσου σημαντικός αφού κάποιος που ταξιδεύει και διαμένει σε έναν τόπο πάνω από έναν χρόνο δεν θεωρείται τουρίστας.

Με άλλα λόγια ο πιο αποδοτικός ορισμός του τουρισμού είναι αυτός που αναφέρει ότι ο τουρισμός είναι η πρόσκαιρη μετακίνηση των ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε ένα άλλο τόπο με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών του, την ξεκούραση και την αναψυχή. Δηλαδή για να κάνουμε λόγο για τουρισμό θα πρέπει να υπάρξει κάποια μετακίνηση ατόμων ανεξαρτήτου τόπου για αναψυχή, ψυχαγωγία, διασκέδαση και η μετακίνηση αυτή δεν θα πρέπει να διαρκεί για πάνω από έναν χρόνο ή γενικά για μεγάλο χρονικό διάστημα

Τα τελευταία χρόνια ο τουρισμός έχει αναπτυχθεί σημαντικά και για τους

περισσότερους είναι δεδομένος ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Ωστόσο υπάρχουν και ορισμένοι παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές των τουριστών όπως ο ελεύθερος χρόνος των εργαζομένων, η αύξηση των εισοδημάτων, η βελτίωση των υποδομών και οι προτιμήσεις των τουριστών. Ωστόσο αυτή η μαζικότητα του τουρισμού έχει παρατηρηθεί ότι ασκεί πολλές

επιδράσεις στην κοινωνία, περιβάλλον και οικονομία ενός τόπου και για τον λόγο αυτό η πολιτεία έχει στραφεί προς τον εναλλακτικό τουρισμό και την προώθηση του ώστε να αναπτύξει την οικονομία προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον και την κοινωνία και επιδιώκοντας την βιωσιμότητα τους (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., & Λύτρας Π.Ν., 2000, “Εισαγωγή στον τουρισμό”, Interbooks, Αθήνα).

Τα μέτρα που λαμβάνει η εκάστοτε πολιτεία για να διασφαλίσει την βιωσιμότητα της και για να μεγιστοποιήσει τις θετικές επιδράσεις του τουρισμού είναι η ενίσχυση της απασχόλησης, η ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιδράσεων όπως οι επιβαρύνσεις στο περιβάλλον, η προστασία του πολιτισμού και των παραδόσεων μιας χώρας και η διασφάλιση του τοπικού χαρακτήρα των περιοχών.

2.2 Εναλλακτικός Τουρισμός

Ο μαζικός τουρισμός έχει διαπιστωθεί ότι προκαλεί πολλές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την κοινωνία διαφόρων χωρών και για τον λόγο αυτό πολλές χώρες έχουν στραφεί προς την υιοθέτηση του βιώσιμου τουρισμού προκειμένου να μπορέσουν να πετύχουν αειφορία και διατηρησιμότητα.

Η λύση του βιώσιμου τουρισμού είναι η μόνη δίοδος για την επίλυση των προβλημάτων που έχουν προκληθεί από τον τουρισμό. Ο μαζικός τουρισμός έχει κορεστεί σημαντικά και για να μην περιοριστεί ο τουρισμός επιδιώχθηκε η ανάπτυξη

εναλλακτικών μορφών τουρισμού οι οποίες έχουν την ικανότητα να αξιοποιούν αν ανάλογα το τουριστικό προϊόν που έχει να προβάλλει η κάθε περιοχή.

Οι εναλλακτικές αυτές μορφές τουρισμού, σε αντίθεση με τον παραδοσιακό μαζικό τουρισμό έχει σαν σκοπό τον σεβασμό προς το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά μιας χώρας καθώς επίσης και την δημιουργία νέων τρόπων προσέλευσης τουριστών.

Βέβαια για να επιτευχθεί αυτό χρειάζεται η ανάπτυξη υποδομών που θα αναδεικνύουν τον εναλλακτικό τουρισμό, η βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών και η προστασία του περιβάλλοντος μέσω της πληροφόρησης των τουριστών. Πολλοί μελετητές έχουν προσπαθήσει κατά καιρούς να ορίσουν τον εναλλακτικό τουρισμό. Έτσι κάθε φορά που διαφοροποιούσαν κυρίως τα άτομα ή τις καταστάσεις προέκυπτε και ένας διαφορετικός ορισμός. Άλλοι πάλι πιστεύουν ότι κάθε άλλη μορφή τουρισμού πλην αυτή του μαζικού θεωρείτε εναλλακτική.

Είναι κοινά αποδεκτό ότι ο εναλλακτικός τουρισμός, ανεξάρτητα από ποια μορφή-όνομα θα πάρει, έχει ως στόχο την κοινωνική ισορροπία, την προστασία του περιβάλλοντος, την ενδογενή ανάπτυξη, την διατήρηση της πολιτιστικής πραγματικότητας και την οικονομική ευημερία.

Έτσι προκύπτουν οι παρακάτω μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

1. Τουρισμός αναψυχής

Αυτή η μορφή τουρισμού λόγω της μεγάλης ζήτησης που έχει καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής αγοράς και σχετίζεται άμεσα με την ανάγκη του ανθρώπου για διασκέδαση και αναψυχή.

Στον τουρισμό αναψυχής ο τουρίστας επιλέγει να μετακινηθεί σε περιοχές στο εσωτερικό μιας χώρας είτε στο εξωτερικό. Για να αναπτυχθεί ο τουρισμός αναψυχής είναι αναγκαίο να υπάρξουν και οι κατάλληλες υποδομές οι οποίες θα περιλαμβάνουν την κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων, την ύπαρξη συγκοινωνιών και την ανάπτυξη μέσων ψυχαγωγίας.

2. Μορφωτικός τουρισμός

Ο μορφωτικός τουρισμός επιδιώκει την συμμετοχή των τουριστών σε

πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως είναι οι επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, τα μουσεία, οι πινακοθήκες, η παρακολούθηση συναυλιών και θεατρικών παραστάσεων. Ο μορφωτικός τουρισμός στην Ελλάδα είναι ακόμα περιορισμένος και για να μπορέσει να αναπτυχθεί ακόμα περισσότερο προϋποθέτει την ύπαρξη θεάτρων, την δημιουργία παραστάσεων και ανάπτυξη εκθέσεων ζωγραφικής.

3. Εκθεσιακός Τουρισμός

Ο εκθεσιακός τουρισμός αναφέρεται στον συνδυασμό των διαφόρων εκθέσεων με τον τουρισμό. Οι τουρίστες - επισκέπτες μπορούν να συνδυάζουν την αναψυχή με την επαγγελματική ενημέρωση και να παρευρίσκονται σε διάφορες εκθέσεις που πραγματοποιούνται.

4. Τουρισμός υγείας

Ο τουρισμός υγείας επιδιώκει την διατήρηση ή την αποκατάσταση της υγείας των τουριστών. Οι βασικοί χρήστες αυτής της κατηγορίας τουρισμού είναι τα της τρίτης ηλικίας τα οποία συχνά επιλέγουν να ταξιδεύουν σε περιοχές που έχει ιαματικά λουτρά. Επίσης αναφέρεται και σε άτομα με υψηλά εισοδήματα λόγω του ότι η χρήση αυτών των υπηρεσιών κοστίζει αρκετά.

Αυτή η μορφή τουρισμού απαιτεί την ύπαρξη καταλυμάτων, ειδικών εγκαταστάσεων λουτροθεραπείας και ιατρικές- φυσιοθεραπευτικές υπηρεσίες. Πρωταρχικός στόχος αυτής της μορφής τουρισμού είναι η ποιότητα.

Στην Ελλάδα ο τουρισμός υγείας έχει έντονη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια λόγω της ύπαρξης των λουτροπόλεων της Αιδηψού, των Καμένων Βούρλων και του Λουτρακίου που διαθέτουν σύγχρονες εγκαταστάσεις και ποιοτικές υπηρεσίες.

5. Τουρισμός Άθλησης

Ο τουρισμός άθλησης έχει ως βασικό χαρακτηριστικό την άθληση και τα αθλήματα τα οποία έχουν την μεγαλύτερη ζήτηση είναι το τένις, η ποδηλασία, η ιππασία, η πεζοπορία κ.α. Σε αυτήν την κατηγορία το κύριο κίνητρο του τουρίστα είναι η άθληση (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., Λύτρας Π.Ν., 2000, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks, Αθήνα).

Ο αθλητικός τουρισμός απαιτεί την ύπαρξη αθλητικών εγκαταστάσεων καθώς επίσης και κατάλληλο ειδικευμένο προσωπικό που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των τουριστών.

6. Τουρισμός πόλης

Αυτή η μορφή του τουρισμού έχει σαν βασικό συστατικό το ταξίδι σε μια πόλη και την περιήγηση της για λόγους πολιτιστικούς, επαγγελματικούς, διασκέδασης ή για την πραγματοποίηση αγορών.

Αθήνα, η Θεσσαλονίκη και η Πάτρα αποτελούν για την χώρα μας χαρακτηριστικά παραδείγματα τουρισμού πόλης, και ειδικότερα η Αθήνα η οποία μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες αναβαθμίστηκε ακόμα περισσότερο τουριστικά

7. Συνεδριακός τουρισμός

Ο συνεδριακός τουρισμός σχετίζεται με την συμμετοχή των ατόμων σε διάφορα συνέδρια, σεμινάρια και συσκέψεις. Το βασικό κίνητρο για την συμμετοχή σε αυτά είναι η επιστημονική και επαγγελματική ενημέρωση και η ανταλλαγή απόψεων.

Ο συνεδριακός τουρισμός έχει αναπτυχθεί αρκετά σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις και ο ανταγωνισμός πλέον είναι πολύ ισχυρός. Στην Ελλάδα έχουν ήδη κατασκευαστεί μεγάλα συνεδριακά κέντρα σε ξενοδοχεία τα οποία βρίσκονται είτε στην πόλη είτε σε νησιωτικές περιοχές.

8. Τουρισμός περιπέτειας

Ο τουρισμός περιπέτειας σχετίζεται με το στοιχείο της περιπέτειας. Αυτή η μορφή τουρισμού αναπτύσσεται ταχεία τα τελευταία χρόνια για να καλύψει την ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου της πόλης να ξεφύγει από το άγχος της καθημερινότητας που δημιουργεί ο καταναλωτικός τρόπος ζωής.

Με τον τουρισμό περιπέτειας αναπτύσσονται δραστηριότητες όπως η διαβίωση στη φύση, η ορειβασία, το σαφάρι η κωπηλασία σε ορμητικούς ποταμούς, το kayak, η ποδηλασία κ.α. (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., Λύτρας Π.Ν., 2000, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks, Αθήνα).

9. Οικογενειακός τουρισμός

Ο οικογενειακός τουρισμός αναφέρεται σε οικογενειακές διακοπές και ειδικότερα στην προσφορά τουριστικών πακέτων σε οικογένειες των οποίων τα οικονομικά τους δεν είναι σε πολύ καλή κατάσταση.

Με τις προσφορές στα οικονομικά πακέτα δίνεται η δυνατότητα στους τουρίστες να ταξιδέψουν οικογενειακώς με προσιτές τιμές για τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

10. Τουρισμός τρίτης ηλικίας

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας ταξιδεύουν σε μεγάλο βαθμό και επιλέγουν διάφορες περιοχές ανάλογα με το εισόδημα τους, τον ελεύθερο χρόνο τους και την επιθυμία τους για ταξίδια.

Τα άτομα της τρίτης ηλικίας αποτελούν σημαντική ομάδα – στόχο για τα ταξιδιωτικά πρακτορεία αφού επιλέγουν να ταξιδέψουν όλο τον χρόνο βοηθώντας με αυτόν τον τρόπο στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

11. Τουρισμός χειμερινών σπορ

Εκτός από το καλοκαίρι, πολλοί είναι αυτοί οι οποίοι επιλέγουν να ταξιδεύουν και τον χειμώνα προκειμένου να χαρούν την φύση.

Ο χειμερινός τουρισμός σχετίζεται με όλες τις τουριστικές δραστηριότητες που γίνονται κατά την διάρκεια του χειμώνα, κυρίως σε ορεινές περιοχές και υπό ορισμένες κλιματικές συνθήκες όπως για παράδειγμα χιονοδρομία, ορειβασία, πατινάζ κ.α.

Η μορφή αυτή του τουρισμού έχει σαν στόχο να ενισχύσει ορισμένους μήνες οι οποίοι είναι αδρανείς όπως για παράδειγμα τον χειμώνα και να επιμηκύνει έτσι την τουριστική περίοδο από 3 μήνες σε 12.12. Τουρισμός παραχείμασης

Ο τουρισμός παραχείμασης σχετίζεται με τις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων, που προέρχονται από μέρη με χαμηλές θερμοκρασίες τους χειμερινούς μήνες, σε περιοχές με ήπιες κλιματολογικές συνθήκες. Στην Ελλάδα τέτοιες περιοχές είναι η Κρήτη, η Ρόδος, η Νότια Πελοπόννησος.

13. Ορεινός τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός όπως είναι κατανοητό αναπτύσσεται σε ορεινές περιοχές και κυρίως τον χειμώνα αλλά πολλοί είναι και αυτοί που επιλέγουν τους καλοκαιρινούς μήνες το βουνό και όχι την θάλασσα.

Αν και ομοιάζει με τον χειμερινό τουρισμό δεν ταυτίζεται με αυτόν καθότι στον ορεινό τουρισμό μπορούν να αναπτυχθούν δραστηριότητες περιήγησης με ειδικά οχήματα, πεζοπορίες, ορειβασίες, επισκέψεις σε σπήλαια.

14. Αγροτικός τουρισμός

Ο αγροτικός τουρισμός είναι ο τουρισμός της υπαίθριας αναψυχής ο οποίος αναπτύσσεται στον αγροτικό χώρο και εντάσσεται στο πλαίσιο του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής.

Τα αγροτικά καταλύματα που υπάρχουν προσφέρουν ευκαιρίες στους τουρίστες να γνωρίσουν την αγροτική ζωή (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., Λύτρας Π.Ν., 2000, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks, Αθήνα).

15. Θαλάσσιος τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός που είναι και το αντικείμενο αυτής της μελέτης αναφέρεται σε κάθε τουριστική δραστηριότητα που λαμβάνει μέρος στη θάλασσα και τις ακτές της.

Οι πιο κερδοφόρες δραστηριότητες του θαλάσσιου τουρισμού είναι αυτές της ναύλωσης σκαφών αναψυχής και οι κρουαζιέρες. Ωστόσο για να αναπτυχθεί αποτελεσματικά ο θαλάσσιος τουρισμός απαιτείται η ύπαρξη σύγχρονων και σωστά εξοπλισμένων μαρίνων για τον ελλιμενισμό, τον ανεφοδιασμό και την γενική εξυπηρέτηση των σκαφών αναψυχής, των επιβατών και των πληρωμάτων τους.

16. Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός πραγματοποιείται για λόγους λατρείας και συνήθως αυτή η μορφή τουρισμού είναι μικρής διάρκειας και δεν απαιτεί ειδική υποδομή καθότι η χώρα μας διαθέτει μεγάλη ποικιλία μοναστηριών και εκκλησιών τις οποίες μπορεί να επισκεφτεί ο τουρίστας .

17. Τουρισμός κινήτρων

Ο τουρισμός κινήτρων αναπτύχθηκε λόγω των μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίες προσέφεραν κίνητρα στους εργαζόμενους για να τους προτρέψουν να αυξήσουν την παραγωγικότητα την και αποδοτικότητά τους.

Ουσιαστικά προσφέρει τουριστικά πακέτα για κάποιον προορισμό συνήθως το εξωτερικό, που φτιάχνουν οι τουριστικοί πράκτορες για τις επιχειρήσεις.

18. Οικολογικός τουρισμός

Ο Οικολογικός τουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται σε περιοχές με ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά προκειμένου να υπάρξει προστασία και δημιουργία παραδοσιακών οικισμών, των βιοτόπων και των εθνικών δρυμών και η ανάπτυξη δραστηριοτήτων όπως η πεζοπορία, οι αναρριχήσεις, οι υποβρύχιες παρατηρήσεις κλπ. Επίσης μέσω του οικολογικού τουρισμού επιδιώκεται η πληροφόρηση των τουριστών για την σημασία του περιβάλλοντος και για τα κάλλη του (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., Λύτρας Π.Ν., 2000, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks, Αθήνα).

19. Λαϊκός τουρισμός

Στον λαϊκό τουρισμό ανήκουν οι χρήστες του προέρχονται από χαμηλές εισοδηματικές τάξεις και ταξιδεύουν οικογενειακά. Ο τουρισμός αυτός απαιτεί την δημιουργία κάμπινγκ και φτηνών καταλυμάτων που θα είναι προσβάσιμα από όλους .

20. Κοσμοπολίτικος Τουρισμός

Αυτός ο τουρισμός απευθύνεται σε υψηλά εισοδηματικές τάξεις οι οποίες έχουν την δυνατότητα να ξοδέψουν χρήματα σε ποιοτικές υπηρεσίες και τουριστικά προϊόντα.

21. Κοινωνικός τουρισμός

Ο κοινωνικός τουρισμός δίνει την δυνατότητα σε χαμηλές οικονομικές τάξεις να ταξιδέψουν και η υπηρεσία αυτή παρέχεται από το κράτος, από τον Ε.Ο.Τ., την Εργατική Εστία, και την Γ.Γ. Νέας Γενιάς κλπ.

22. Τουρισμός ατόμων περιορισμένης κινητικότητας

Σε αυτή την κατηγορία του τουρισμού μπορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες να πάνε διακοπές για αναψυχή. Βέβαια τα καταλύματα που θα επιλέξουν θα πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένα για τις ανάγκες. Στην Ελλάδα δεν είναι ανεπτυγμένη αυτή η μορφή τουρισμού λόγω έλλειψης υποδομών, και μελλοντικά θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη μνεία για αυτό το θέμα.

23. Θεματικός τουρισμός

Παραδείγματα θεματικού τουρισμού είναι η Disney Land και η Eurodisney όπως επίσης και οι διάφορες Water Land (Ηγουμενάκης Ν.Γ., Κραβαρίτης Κ.Ν., Λύτρας Π.Ν., 2000, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks, Αθήνα).

Το ότι έχουν ονομαστεί με βάση την κύρια δραστηριότητα οι διάφορες μορφές αυτό δεν προαπαιτεί και τον μεταξύ τους αποκλεισμό. Αυτό σημαίνει ότι ο συνδυασμός τους είναι καμιά φορά αναγκαίος. Ως παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε τον συνδυασμό του τουρισμού υγείας με τον αθλητικό τουρισμό, όταν και οι δύο έχουν ως στόχο την πρόληψη κάποιων παθήσεων.

Ο εναλλακτικός τουρισμός έχει αρχίσει τα τελευταία χρόνια να αναπτύσσεται στην Ελλάδα με στόχο την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, την ανάπτυξη της

υπαίθρου, την προστασία του περιβάλλοντος και την διατήρηση των πολιτιστικών στοιχείων κάθε περιοχής.

Στην Ελλάδα περισσότερο έχει αναπτυχθεί ο Αγροτουρισμός με την βοήθεια του κράτους και της ευρωπαϊκής ένωσης χορηγώντας επιδοτήσεις για την αναπαλαίωση κτηρίων και την διατήρηση και μετατροπή παραδοσιακών οικιών σε διαμερίσματα φιλοξενίας. Οι υπόλοιπες μορφές βρίσκονται υπό την φάση της ανάπτυξης

Στην Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής θέσης, κλίματος και άλλων χαρακτηριστικών υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης αρκετών μορφών τουρισμού. Αυτό που θεωρείται αναγκαίο όμως είναι η συνεργασία της κυβέρνησης και των αρμόδιων φορέων ώστε με σωστό αναπτυξιακό σχεδιασμό να δημιουργήσουν, βιώσιμες επιχειρήσεις (Ηγουμενάκης, Ν. , 2000, «Τουρισμός και ανάπτυξη», Interbooks).

2.3 Μαζικός έναντι εναλλακτικού τουρισμού

Ο μαζικός τουρισμός διαφέρει από τον εναλλακτικό στις αναπτυξιακές στρατηγικές, στο πλαίσιο πολιτικής και στις διαθέσεις του τουρίστα.

Ειδικότερα:

A) Αναπτυξιακές στρατηγικές

- Για την ανάπτυξη μίας περιοχής ή χώρας θεωρείται απαραίτητος ο σχεδιασμός.

Στον εναλλακτικό τουρισμό η διαδικασία του σχεδιασμού ξεκινάει πριν από την ανάπτυξη. Αντίθετα στον μαζικό τουρισμό έχουμε γρήγορη και άναρχη ανάπτυξη χωρίς σχεδιασμό.

- Η συγκέντρωση της ανάπτυξης σε ορισμένες περιοχές, η συντήρηση του εδάφους, η συγκεντρωτική ανέγερση οικοδομών, η διατήρηση ελεύθερου χώρου και ο σεβασμός στην ιδιαίτερη αξία της κάθε τοποθεσίας είναι χαρακτηριστικά του

εναλλακτικού τουρισμού τα οποία αντιτίθενται στον μαζικό όπου συναντάμε τυχαία και διάσπαρτη ανέγερση οικοδομημάτων και εντατική εκμετάλλευση της ιδιαίτερης αξίας κάθε τοποθεσίας.

- Η ανάθεση της τουριστικής ανάπτυξης σε εξωγενείς παράγοντες, η εγκατάλειψη των ζημιών στην κοινωνία, η απομάκρυνση των φυσικών φραγμών και ο γενικός αυτοματισμός των τουριστικών θέρετρων είναι χαρακτηριστικά του μαζικού τουρισμού που ο εναλλακτικός δεν παρουσιάζει λόγο της επιλεκτικής τεχνητής ανάπτυξης, της ενθάρρυνσης μη τεχνητών τουριστικών προορισμών και της ευκαιρίας που δίνεται στον ντόπιο πληθυσμό για συμμετοχή στην λήψη των αποφάσεων.

B) Πλαίσιο πολιτικής

Η εξασφάλιση των συγκεντρωτικών αφίξεων και η πρόσληψη προσωπικού μη αποδεδειγμένων ικανοτήτων είναι η πολιτική που ακολουθεί ο μαζικός τουρισμός σε αντίθεση με τον εναλλακτικό ο οποίος επιδιώκει εναλλασσόμενες διακοπές και βελτίωση της εκπαίδευσης των ατόμων με υπεύθυνες θέσεις στον τουρισμό.

Γ) Διαθέσεις του τουρίστα

Το βασικότερο στην πώληση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας είναι η μελέτη της διάθεσης ή προτίμησης του πελάτη. Γι' αυτό το λόγο κρίνεται απαραίτητη η έρευνα των προτιμήσεων του τουρίστα. Στον μαζικό τουρισμό ο πελάτης δεν έχει αρκετό ελεύθερο χρόνο, το δρομολόγιό του είναι προσχεδιασμένο συνήθως από τον τουριστικό του πράκτορα, δεν επιθυμεί να μάθει την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου που έχει επισκεφθεί και το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η περιστασιακή διασκέδαση.

Αντίθετα όταν ένας τουρίστας επιλέγει να κάνει εναλλακτικό τουρισμό αυτό σημαίνει ότι επιθυμεί να δαπανήσει αρκετό από το εισόδημα του για να ζήσει μία εμπειρία που θα του προσφέρει γνώση και ψυχική ικανοποίηση.

Ο τουρίστας αυτός επιδιώκει μοναχικό ταξίδι ή ταξίδι με την οικογένειά του χρησιμοποιώντας τα μέσα μετακίνησης που αυτός αποφασίζει.

Εδώ ο τουρίστας δεν πιέζεται από τον χρόνο αντίθετα διαθέτει άφθονο και το δρομολόγιό του δεν είναι προσχεδιασμένο, όπως στο μαζικό τουρισμό, αλλά

αυθόρμητο. Το ταξίδι στον μαζικό τουρισμό θα το χαρακτηρίζαμε ως άνετο ενώ στις διάφορες δραστηριότητες ο τουρίστας είναι απλός θεατής.

Αντίθετα στον εναλλακτικό τουρισμό ο τουρίστας εμφανίζεται πιο δραστήριος στο ταξίδι του και έτοιμος να συμμετάσχει στις διάφορες δραστηριότητες που του προτείνονται (Ηγουμενάκης, Ν. , 1999, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks).1.4
Επιπτώσεις εναλλακτικού τουρισμού

Ο εναλλακτικός τουρισμός, όπως και ο μαζικός τουρισμός άλλωστε, επιφέρει επιπτώσεις στην οικονομία, στην κοινωνία, στο περιβάλλον και τον πολιτισμό της περιοχής που αναπτύσσεται.

Στην οικονομία αν το δούμε συγκριτικά με τον μαζικό τουρισμό τότε θα διαπιστώσουμε ότι ο μαζικός επιφέρει άμεσα πολλά κέρδη αλλά όχι μακροχρόνια. Αντίθετα στον εναλλακτικό τουρισμό τα κέρδη είναι μακροχρόνια και καταμερίζονται στο σύνολο της κοινωνίας.

Συγκεκριμένα οι οικονομικές επιπτώσεις του εναλλακτικού τουρισμού περιλαμβάνουν: την εισροή συναλλάγματος, την αύξηση των φορολογικών εσόδων για το κράτος, την δημιουργία θέσεων εργασίας όχι μόνο στα αστικά κέντρα αλλά και στην περιφέρεια και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι κοινωνικές επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ελάχιστες σε σχέση με αυτές που επιφέρει ο μαζικός (αλκοολισμός, πορνεία, εγκληματικότητα). Ο εναλλακτικός τουρισμός λόγω του ότι είναι τουρισμός «των μικρών αριθμών» δεν μπορεί να δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα σε κοινωνικό επίπεδο αφού η ντόπια κοινωνία επιβάλλεται σε αυτόν και όχι αυτός στην κοινωνία.

Ο τουρισμός συνδέεται άμεσα και με το περιβάλλον, το οποίο επηρεάζει ευθέως και επηρεάζεται από αυτό. Κάθε πρόοδος των εναλλακτικών μορφών τουρισμού έχει και θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και στην διατήρηση του πλούτου της περιοχής. Όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι λίγο πολύ φιλικές προς το περιβάλλον.

Ένα ακόμα όφελος είναι ότι σχεδόν όλοι οι φυσικοί χώροι που πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες αυτές προστατεύονται διακριτικά με την ανάδειξη του φυσικού τοπίου, των παραδοσιακών οικισμών, την προστασία της

χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής συμβάλλοντας στο να διατηρούνται οι περιβαλλοντικές ισορροπίες.

Στον πολιτισμό οι επιπτώσεις ταυτίζονται με τον μαζικό και περιλαμβάνουν επιρροές στις τέχνες, στην χειροτεχνία, στα φεστιβάλ, στις εκδηλώσεις, στους χορούς και στη μουσική. Τα αποτελέσματα όμως ή ο σκοπός είναι διαφορετικά.

Στον μαζικό τουρισμό όλα γίνονται ανεξέλεγκτα και το αποτέλεσμα είναι η αλλοίωση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Αντίθετα στον εναλλακτικό τουρισμό όλα γίνονται με σκοπό την γνώση, την ανταλλαγή ιδεών και την μετάδοση και διάδοση των τοπικών εθίμων (Ηγουμενάκης, Ν. , 1999, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks).

2.5 Αθλητικός Τουρισμός

Ο αθλητικός τουρισμός είναι η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας οι τουρίστες ασκούνται, γυμνάζονται, παίζουν ή αθλούνται και συγκεκριμένα επιδίδονται σε ένα ή περισσότερα αγωνίσματα. Η μορφή αυτή του τουρισμού ονομάζεται ειδικότερα αθλητικός τουρισμός ανάπαυσης ή αναψυχής.

Όταν οι ασχολούμενοι με τον αθλητισμό (αθλητές, προπονητές, συνοδοί, βοηθητικό προσωπικό, οπαδοί) ταξιδεύουν για να συμμετάσχουν σε αθλητικούς αγώνες, αλλά προ, ενδιάμεσα και μετά τους αγώνες αναπτύσσουν τουριστικές δραστηριότητες, τότε προκύπτει η εναλλακτική μορφή του αθλητικού τουρισμού επιδόσεων ή άμιλλας.

Η Ελλάδα, χώρα όπου γεννήθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, είναι ιδανική για την ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων καθώς και για την τέλεση αθλητικών αγώνων. Τις τελευταίες δεκαετίες, στη χώρα διοργανώνονται όλο και συχνότερα μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις σε πολλά σπορ (παγκόσμια πρωταθλήματα, πανευρωπαϊκοί

αγώνες, σημαντικά διεθνή τουρνουά κ.ά.) με κορυφαίο γεγονός τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004, στην Αθήνα.

Οι αθλητικές αυτές διοργανώσεις συνέβαλαν σημαντικά στην κατασκευή, σε όλη την επικράτεια, πολλών σύγχρονων μεγαλύτερων ή μικρότερων αθλητικών εγκαταστάσεων, σταδίων και προπονητικών κέντρων για ένα ευρύ φάσμα αθλημάτων, όπου σήμερα οι κάτοικοι αλλά και οι επισκέπτες κάθε περιοχής έχουν την δυνατότητα να ασκηθούν στο αγαπημένο τους σπορ (στίβος, ποδόσφαιρο, βόλεϊ, μπάσκετ, τένις, γκολφ, κτλ)(Σφακιανάκης, Μ., 2000, «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού», Έλλην).

2.6 Ιστορική αναδρομή

Υποστηρίζεται ότι αθλητικός Τουρισμός τα τελευταία 40 χρόνια ακολουθούν μια παράλληλη πορεία ανάπτυξη με τον απλό τουρισμό. Ο τουρισμός είναι ένα μαζικόκοινωνικό φαινόμενο άρρηκτα συνδεδεμένος με το σημερινό τρόπο ζωής και το τουριστικό φαινόμενο θα πάρει ακόμη μεγαλύτερες διαστάσεις.

Ο Αθλητισμός είναι τόσο παλαιά συνήθεια του ανθρώπου όσο και η ιστορία του. Γεννήθηκε στους αγώνες επιβίωσης των πρώτων ανθρώπων που χρησιμοποιούσαν μόνο τη σωματική τους δύναμη, την αντοχή και την επιβίωση. Σε αυτούς τους αγώνες διακρίθηκαν οι πρώτοι αθλητές.

Από τότε ο άνθρωπος και η ενασχόληση του με τον Αθλητισμό πορεύονται μαζί. Αθλητισμός είναι η επίδοση στις αθλητικές ασκήσεις και η επίδειξη της σωματικής δύναμης της επιδεξιότητας και των άλλων αρετών του σώματος με συναγωνισμό (Ηγουμενάκης, Ν. , 2000, «Τουρισμός και ανάπτυξη», Interbooks)

Ο αθλητισμός περιλαμβάνει:

1. Αγωνίσματα στίβου, όπως το δρόμο, τα άλματα, τη σφαιροβολία, τη δισκοβολία, την πάλη, τον ακοντισμό, το άλμα εις ύψος, άλμα εις μήκος κτλ. Όλα τα πιο πάνω

αγωνίσματα αποτελούν «κλασικό αθλητισμό». Τα καλλιέργησαν κυρίως οι Αρχαίοι Έλληνες και τα έκαναν ονόματα με τις μεγάλες πανελλήνιες γιορτές όπως τα Ολύμπια, τα Πύθια, τα Ίσθμια και τα Νέμεα και με τις μεγάλες τοπικές όπως τα Παναθήναια, τα Πανιώνια κλπ. Στην Ελλάδα οι ρίζες του Αθλητισμού βρίσκονται τόσο στη μυθολογία όσο και στους προϊστορικούς χρόνους. Οι περισσότεροι θεοί του Ολύμπου θεωρούνταν αθλητές. Οι ημίθεοι ήταν αθλητές. Οι πρώτες περιγραφές αθλητικών αγώνων βρίσκονται στην Ιλιάδα και στην Οδύσσεια. Ο αθλητισμός που ωφελεί όχι μόνο το σώμα αλλά και την ψυχή με την ανάπτυξη του πνεύματος, της άμιλλας και του αισθήματος της υπεροχής και της αυτοπεποίθησης συνέβαλε πολύ, ώστε να φτάσουν οι Έλληνες να θεωρούνται ο πιο προηγμένος λαός της αρχαιότητας. (Νους υγιής εν σώματι υγιή) έλεγαν οι αρχαίοι υμών πρόγονοι.

2. Ναυτικά αγωνίσματα, όπως είναι η κολύμβηση, κωπηλασία, ιστιοπλοΐα κτλ.

3. Στρατιωτικά αγωνίσματα όπως η σπλομαχία, η λογχομαχία, η σκοποβολή κτλ.

4. Διάφορα άλλα αγωνίσματα όπως το ποδόσφαιρο, οι ιπποδρομίες, αυτοκινητοδρομίες, θαλαμηγοδρομίες, ορειβασίες κτλ.

Οι πρώτες αρχές της ιστορίας του αθλητισμού στην Ελλάδα βρίσκονται στην περίοδο του Μινωικού και Μυκηναϊκού πολιτισμού όπως προκύπτει από παραστάσεις σε αγγεία. Οι Ρωμαίοι πήραν τον αθλητισμό από τους Έλληνες του έδωσαν όμως το χαρακτήρα απλού θεάματος όπου συναγωνίζονταν για χάρη του κοινού χονδροειδείς αθλητικές επαγγελματίες που δεν είχαν τίποτα κοινό με τους καλλίγραμμους Έλληνες αθλητές (Ηγουμενάκης, Ν. , 2000, «Τουρισμός και ανάπτυξη», Interbooks).

Ο Χριστιανισμός περιόρισε τον αθλητισμό σχεδόν μόνο στους πολεμιστές οι οποίοι ασκούνταν από ανάγκη. Έτσι δημιουργήθηκαν οι ισχυροί ιππότες του Μεσαίωνα και οι λαμπρές κονταρομαχίες.

Ο σύγχρονος αθλητισμός γεννήθηκε και καλλιεργήθηκε στην Αγγλία όπου τα Πανεπιστήμια και τα Κολέγια παράλληλα με την κλασική γυμναστική υιοθέτησαν και καλλιέργησαν πολλά από τα ελληνικά αθλήματα και οργάνωναν αθλητικούς αγώνες με τη σημερινή μορφή των αγώνων.

Από την Αγγλία ο αθλητισμός διαδόθηκε στην Κεντρική Ευρώπη, στις ΗΠΑ και στις Σκανδιναβικές χώρες. Μετά την αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων τον Απρίλη του 1896 στο Παναθηναϊκό Στάδιο διεθνείς αγώνες τελούνται παντού και είναι οι Ολυμπιακοί όπου μετέχουν εκατοντάδες αθλητές από όλα τα κράτη του κόσμου.

Σήμερα υπολογίζεται ότι σε παγκόσμια κλίμακα κατά μέσο όρο το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού επιδίδεται σε κάποιο άθλημα, ενώ το 50% του ίδιου πληθυσμού παρακολουθεί σαν θεατής. Πολλά από τα αθλήματα είναι από τη φύση τους δύσκολα και απαιτούν ξεχωριστές σωματικές δυνάμεις και δεξιότητες και άλλα γίνονται σε ειδικούς μη προσιτούς χώρους για όλους και άλλα συνεπάγονται μεγάλες οικονομικές δαπάνες και φυσικά όλα τα αθλήματα δεν είναι για όλες τις ηλικίες.

Για ποιο λόγο οι τουρίστες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους ασχολούνται με τον αθλητισμό. Οι κύριοι λόγοι είναι γιατί έχουν ελεύθερο χρόνο να το κάνουν, γιατί βρίσκουν κατάλληλους χώρους να το κάνουν και γιατί επιδιώκουν τις ευεργετικές συνέπειες του αθλητισμού.

Ο χρόνος που απαιτείται για τις αθλητικές δραστηριότητες αποτελεί «πολυτέλεια» στις μέρες μας. Ο σημερινός τρόπος ζωής των ανθρώπων που ζουν στα αστικά κέντρα δεν αφήνει πολλά περιθώρια ελεύθερου χρόνου. Οι υποχρεώσεις, η δουλειά, οι κοσμικές υποχρεώσεις χρειάζονται χρόνο και έτσι δεν υπάρχουν περιθώρια ελεύθερου χρόνου.

Το κυνήγι του χρόνου είναι η σημερινή φροντίδα του ανθρώπου και δεν έχει αρκετό για αθλητισμό ή άλλες δραστηριότητες. Ο μόνος τρόπος να αναπτύξουν αθλητικές και φυσικές δραστηριότητες οι τουρίστες είναι ουσιαστικά κατά τη διάρκεια των διακοπών τους όπου έχουν αρκετό ελεύθερο χρόνο. Με τον όρο Φυσική δραστηριότητα εννοούμε οποιαδήποτε κίνηση παράγεται από τους σκελετικούς μυς και που καταλήγει σε σημαντική κατανάλωση ενέργειας πάνω απ' αυτή που καταναλώνεται κατά τη διάρκεια της ξεκούρασης.

Η φυσική δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου χαρακτηρίζει φυσικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στον ελεύθερο χρόνο του ατόμου και εμπεριέχουν το στοιχείο της προσωπικής επιλογής (Ηγουμενάκης, Ν. , 2000, «Τουρισμός και ανάπτυξη», Interbooks).

2.7 Ορισμός και διακρίσεις αθλητικού τουρισμού

Αρχίζοντας από τον ορισμό του αθλητισμού, πρέπει να τονιστεί ότι στην Αμερικανική βιβλιογραφία συναντάτε με την έννοια των φυσικών δραστηριοτήτων που εμπεριέχουν στοιχεία ανταγωνιστικότητας.

Ωστόσο στην Ευρώπη, ο όρος αθλητισμός εμπεριέχει σχεδόν κάθε μορφή φυσικής δραστηριότητας και παραπέμπει στη γνωστή έννοια που υιοθετήθηκε και στην Ελλάδα «αθλητισμός για όλους».

Ο όρος αθλητισμός είναι το πεδίο ανταγωνιστικών ή μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων με τις οποίες ασχολούνται οι άνθρωποι για αναψυχή, διασκέδαση, ψυχαγωγία ή για βελτίωση κάποιων επιδόσεων.

Ψυχαγωγία σημαίνει καθοδήγηση της ψυχής και αναφέρεται στις ανθρώπινες εκδηλώσεις που προκαλούν ανάταση, ευεξία. Η Διασκέδαση προσδιορίζει τις δραστηριότητες που αφορούν το γλέντι, τη χαρά την ευχαρίστηση, «κατανάλωση υλικών αγαθών». Η ψυχαγωγία επιτυγχάνεται μέσα από την κατανάλωση πνευματικής τροφής. Η αναψυχή υπονοεί ενεργητική συμμετοχή είναι λοιπόν ταυτόσημη με την animation.

Το animation είναι γαλλική λέξη και σημαίνει οργανώνω προτυπώνω, παροτρύνω, δίνω ζωή. Σκοπός της είναι η χρήση βασικών γνώσεων που κάνουν τη μάθηση πιο ενδιαφέρουσα, την καθοδήγηση ομάδων πιο ζωντανή και ψυχαγωγική. Η ελληνική προέλευση της λέξης είναι «άνεμος». Στόχος της είναι η δημιουργία μιας ευχάριστης ατμόσφαιρας μάθησης.

Στον ορισμό του αθλητισμού πρέπει να γίνει μια διάκριση ανάμεσα στην ενεργητική και στην παθητική συμμετοχή. Στη φυσική δηλαδή συμμετοχή του

ατόμου σε αθλητικές δραστηριότητες και στην παρακολούθηση κάποιων αθλητικών δραστηριοτήτων είτε ζωντανά είτε μέσω ραδιοηλεκτρονικών μέσων. Οι Standeven and Deknop (Standeven, J. and De Knop, P., 1993, «Sport Tourism», Human-Kinetics) ορίζουν ως τουρισμό την προσωρινή μετακίνηση

ανθρώπων πέρα από τον τόπο μόνιμης διαμονής τους. Οι ίδιοι συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή τυχαία ή οργανωμένη γίνεται για επαγγελματικούς ή όχι λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας.

Για την καλύτερη μελέτη του φαινομένου έχουν προταθεί κατά καιρούς κάποια μοντέλα που βοηθούν στην κατηγοριοποίηση και συστηματοποίηση του.

Οι Gammon and Robinson (Ηγουμενάκης, Ν. , 1999, «Εισαγωγή στον τουρισμό», Interbooks) διακρίνουν δύο κυρίως άξονες διαχωρισμού της σχέσης αθλητισμού – τουρισμού και τους εκφράζουν με τις έννοιες «αθλητικός τουρισμός» και «τουριστικός αθλητισμός».

A. Αθλητικός τουρισμός: Περιλαμβάνει άτομα ή ομάδες που συμμετέχουν ενεργητικά ή παθητικά σε ανταγωνιστική ή μη, αθλητικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους ή της μετακίνησης τους από ένα τόπο σε κάποιο άλλο το κριτήριο εδώ είναι ότι η αθλητική δραστηριότητα αποτελεί το κύριο στοιχείο της μετακίνησης ενώ το τουριστικό στοιχείο παίζει δευτερεύοντα ρόλο.

B. Τουριστικός αθλητισμός. Περιλαμβάνει επίσης άτομα που ταξιδεύουν και συμμετέχουν ενεργά ή παθητικά σε κάποια αθλητική δραστηριότητα. Το ταξίδι είναι σε αυτή την περίπτωση το κύριο κίνητρο μετακίνησης. Ο αθλητισμός λειτουργεί ως δευτερεύον κίνητρο μετακίνησης.

Οι Standeven and Deknop (Standeven, J. and De Knop, P., 1993, «Sport Tourism», Human-Kinetics) αποδέχονται το διαχωρισμό των Gammon and Robinson κάνοντας όμως τη διάκριση του αθλητικού τουρισμού σε επαγγελματικό και διακοπών και σε ενεργητικό και παθητικό. Σύμφωνα με τους παραπάνω συγγραφείς.

A. Ο επαγγελματικός αθλητισμός τουρισμός έχει:

1. Ενεργητική συμμετοχή π.χ. αθλητές που συμμετέχουν στους Ολυμπιακούς αγώνες.
2. Παθητική συμμετοχή π.χ. δημοσιογράφου που καλύπτουν τους Ολυμπιακούς αγώνες.

B. Ο Αθλητικός τουρισμός διακοπών έχει 1. Ενεργητική μορφή, π.χ. αθλητικές δραστηριότητες διακοπών (οργανωμένες – ατομικές)

2. Παθητική μορφή π.χ. τυχαίος παρατηρητής δηλαδή οι θεατές που παρακολουθούν το γεγονός χωρίς να το έχουν προσχεδιάσει ή συνειδητοποιημένος παρατηρητής που έχει σχεδιάσει το ταξίδι του βάσει το αθλητικό γεγονός.

Επίσης εκτός από τις παραπάνω διακρίσεις του αθλητικού τουρισμού υπάρχουν 3 γενικότερες διακρίσεις αθλητισμού, αυτές είναι:

1. Ο μαζικός αθλητισμός. Αυτός είναι προσιτός σε όλους τους ανθρώπους και περιλαμβάνει αθλοπαιδιές, κολύμβηση, κυνήγι, την αλιεία, την ποδηλασία, ορειβασία, πεζοπορία, ήπια ενόργανη και Σουηδική γυμναστική, Αγώνισματα προσιτά στη μάζα των ανθρώπων. Σκοπός του μαζικού λαϊκού αθλητισμού είναι η άσκηση, η βελτίωση της φυσικής κατάστασης, η διατήρηση της υγείας και η σωματική και ψυχική ευεξία. Είναι η μορφή του αθλητισμού που απευθύνεται κυρίως σε τουρίστες όλων των ηλικιών και δεν απαιτεί μεγάλες χρηματικές δαπάνες ή μεγάλες ικανότητες.

2. Ο αθλητισμός επιδόσεων που είναι προσιτός μόνο σε ορισμένες ομάδες πληθυσμού όπως είναι οι αθλητές που ασχολούνται επαγγελματική ή ερασιτεχνική στα αντίστοιχα αγώνισματα ή ασκούν πρωταθλητισμό και έχουν σκοπό να πετύχουν μια επίδοση που συνήθως αμείβεται υλικά ή ηθικά.

3. Ο ελιτιστικός Αθλητισμός. Αυτός απευθύνεται κυρίως στην (elite) του πληθυσμού οι οποίοι μπορούν να αντιμετωπίσουν το κόστος της ενασχόλησής τους με ορισμένα αθλήματα υψηλού κόστους όπως π.χ. τένις, ορειβασία, γκολφ ή είναι μέλη κλειστών αθλητικών λεσχών (Ατσαλάκης, Μ., 2005, «Αθλητικός τουρισμός περιγραφικά μοντέλα», ΤΕΙ Κρήτης).

2.8 Υποδομή Αθλητικού Τουρισμού

Υπάρχει έμφυτη μια τάση των ανθρώπων να ασχολούνται με τον αθλητισμό όσο και όποτε μπορούν αφού ο αθλητισμός κάνει καλό στον άνθρωπο όχι μόνο τον ψυχαγωγεί αλλά τον βοηθάει να διατηρεί τη σωματική και ψυχική ισορροπία του και να προφυλάσσει την υγεία του. Αυτή την τάση εκμεταλλεύτηκαν από πολύ νωρίς οι τουριστικοί επιχειρηματίες και κυρίως οι οργανωτές ταξιδιών και ξενοδόχοι.

Έτσι σχεδόν όλες οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις διαθέτουν σήμερα όλους τους χώρους και τα μέσα και το απαραίτητο προσωπικό για να αναπτύξουν οι τουρίστες αθλητικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανόμενες στα τουριστικά πακέτα. Οι ξενοδόχοι τα τελευταία χρόνια δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση των αθλητικών εγκαταστάσεων τους καθώς αυτές συμβάλλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους. Ένα άθλημα που έχει μεγάλη ζήτηση από τους αλλοδαπούς πελάτες είναι το τέννις. Έτσι όλα σχεδόν τα μοντέρνα ξενοδοχεία διαθέτουν δύο ή περισσότερα τερέν.

Τα γήπεδα γκολφ είναι τοποθετημένα σε ένα ξεχωριστό χώρο ανάλογα διαμορφωμένο. Στην πιο συνηθισμένη μορφή του, το γήπεδο του γκολφ διαθέτει χλοοτάπητα, ασυμμετρικές εδάφους καθώς επίσης λιμνούλες, μικρές γέφυρες και ότι άλλο προβλέπεται.

Τα γήπεδα μπάσκετ και ποδοσφαίρου είναι εγκαταστάσεις που σίγουρα ωφελούν το ξενοδοχείο που τις διαθέτει. Δεν νοείται ξενοδοχείο χωρίς beach volley στην παραλία καθώς επίσης γυμναστήρια, κέντρα θαλασσοθεραπείας, πισίνες εσωτερικές και εξωτερικές, αίθουσες αθλημάτων εσωτερικού χώρου, χώροι ιππασίας και λοιποί χώροι άθλησης αποτελούν συνηθισμένη υποδομή των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, υποδομή κατάλληλα εξοπλισμένη που τη χρειάζεται εκπαιδευμένο προσωπικό που διαθέτουν όλα τα καλά ξενοδοχεία τους Animateurs.

Σε αυτό το περιβάλλον οι τουρίστες μπορούν να ασχοληθούν με τα αθλήματα της αρεσκείας τους όποια ώρα της ημέρας θέλουν, ανάλογα με την ηλικία τους και τις ικανότητές τους (Ατσαλάκης, Μ., 2005, «Αθλητικός τουρισμός περιγραφικά μοντέλα», ΤΕΙ Κρήτης).

2.9 Αθλητικός τουρισμός και υγεία

Οι περισσότεροι άνθρωποι στις μέρες μας ζουν στα αστικά κέντρα και κάνουν καθιστική ζωή με αποτέλεσμα ο τρόπος ζωής τους να μην είναι φυσιολογικός. Συνεχώς δέχονται ψυχοσωματικές επιβαρύνσεις με δυσμενή επίδραση στη σωματική και ψυχική υγεία τους.

Ένας τρόπος για να αμυνθούν και να προφυλαχτούν είναι ο τουρισμός και ο αθλητισμός. Αφενός ο τουρισμός απομακρύνει από τα αστικά κέντρα τον τουρίστα και αφετέρου ο αθλητισμός προφυλάσσει την υγεία και επιτρέπει στο σώμα να κινηθεί, να ασκηθεί, να δυναμώσει. Οι επιστήμονες συστήνουν ανεπιφύλακτα σε όλους τους ανθρώπους τη σωματική άσκηση και τους υποδεικνύουν το είδος της άσκησης και τη διάρκειά της ανάλογα με την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του κάθε ανθρώπου.

Επίσης έχει αποδειχθεί ότι η σωματική άσκηση έχει ευεργετική επίδραση στη σωματική και ψυχική ισορροπία του ανθρώπου. Συγκεκριμένα η αεροβική άσκηση είναι η καλύτερη από άποψη υγείας. Όταν η αεροβική άσκηση γίνεται συνετά, μειώνει τον κίνδυνο καρδιακού εμφράγματος, τη στεφανιαία νόσο, αποτρέπει εγκεφαλικά επεισόδια, προστατεύει από το διαβήτη, ενδυναμώνει τα οστά, καταπολεμά την οστεοπόρωση, ενισχύει το ανοσοποιητικό σύστημα, προάγει την πνευματική ικανότητα και επιμηκύνει τη ζωή.

Το νευρικό σύστημα και οι ορμόνες ρυθμίζουν την ανταπόκριση του σώματος στην άσκηση και ελέγχουν το μεταβολισμό. Γενικότερα με την αεροβική άσκηση, η καρδιά,

οι πνεύμονες και οι μύες λειτουργούν αποτελεσματικότερα προς όφελος της υγείας των ασκούμενων.

Η τεράστια διάδοση του αθλητισμού επιβάλλει να λαμβάνονται μέτρα που να περιορίζουν τις ακρότητες να προλαβαίνουν τις μεγάλες βλάβες στην καρδιά και στους πνεύμονες που προκαλεί η κατάχρηση της άσκησης.

Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε ιδιαίτερος κλάδος της Ιατρικής, η αθλητιατρική που παρακολουθεί αυτούς που επιδίδονται στα διάφορα αθλήματα και τους δίνει οδηγίες για να ασκούνται ακίνδυνα και να ωφελούνται. Η ιατρική επιστήμη διαθέτει σήμερα παρά πολλά μέσα για την πλήρη εξέταση αυτών που ασκούνται, ώστε να μπορεί να καθορίζει για τον καθένα ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και τη σωματική του διάπλαση, το είδος του αθλήματος και το χρόνο που πρέπει να γυμνάζεται.

Είναι λοιπόν απαραίτητο για κάθε νέο που θέλει να ασχοληθεί με τον αθλητισμό να συμβουλευθεί τον ειδικό στην αθλητιατρική γιατρό πριν αρχίσει την άσκηση. Ο σύνδεσμος των Ελληνικών Γυμναστικών και Αθλητικών Σωματείων ζητά από τους νέους που γράφονται στη δύναμη τους να έχουν ειδικό φύλλο ιατρικής εξέτασης.

Στατιστικά η πιο κατάλληλη ηλικία για επίδοση στον αθλητισμό είναι από τα 20 μέχρι τα 30. Σ' αυτή την ηλικία απαγορεύεται η κατάχρηση. Επίσης τα παιδιά και οι έφηβοι δεν πρέπει να επιδίδονται στον αθλητισμό επειδή ο οργανισμός τους δεν έχει ακόμα διαπλαστεί τέλεια και υπάρχει κίνδυνος οι απότομες ασκήσεις να βλάψουν την καρδιά και τους πνεύμονες. Για την παιδική και εφηβική ηλικία είναι κατάλληλη η παιδαγωγική γυμναστική και τα παιχνίδια. Μετά τα 35 ή το πολύ 40 ο αθλητισμός αρχίζει να γίνει επικίνδυνος

για τους πολλούς ανθρώπους. Γι αυτό και η ιατρική παρακολούθηση πρέπει να είναι συχνότερη.

Μετά τα 45 λίγη γυμναστική, πεζοπορία και κολύμπι μπορούν να γίνονται ακίνδυνα. Υπάρχουν βέβαια και εξαιρέσεις, π.χ. άνδρες 60, 70 και 80 χρόνων ανεβαίνουν απότομες κορυφές βουνών, κάνουν ώρες πεζοπορία και κολυμπούν ακίνδυνα (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης).

2.10 Ο Αθλητικός Τουρισμός στα ξενοδοχεία

Στα ξενοδοχεία του τύπου κλαμπ (club hotels) που προωθούν την άθληση κατά την διάρκεια των διακοπών των πελατών τους, αλλά και τα υπόλοιπα ξενοδοχεία που διαθέτουν τμήμα ή υπηρεσίες ψυχαγωγίας (animation), αυτό που επιδιώκουν είναι η διαχείριση του ελεύθερου χρόνου των πελατών τους.

Οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Στη φυσική δραστηριότητα
2. Στον αθλητισμό και
3. Στην άσκηση

1. Φυσική δραστηριότητα ορίζεται ως οποιαδήποτε κίνηση που παράγεται από σκελετικούς μυς και που καταλήγει σε σημαντική κατανάλωση ενέργειας πάνω από αυτή που καταναλώνεται κατά την διάρκεια της ξεκούρασης. Η φυσική δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου χαρακτηρίζει φυσικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στον ελεύθερο χρόνο του ατόμου και εμπεριέχουν το στοιχείο της προσωπικής επιλογής.

2. Αθλητισμός: Ο όρος υποδηλώνει μορφή φυσικής δραστηριότητας που χαρακτηρίζεται από το στοιχείο του ανταγωνισμού ή συναγωνισμού (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

3. Άσκηση είναι η μορφή φυσικής δραστηριότητας που γίνεται επαναλαμβανόμενα με εξωτερικευμένη πρόθεση την επίτευξη ορισμένου στόχου (για παράδειγμα εμφάνιση, υγεία, απόδοση κ.λ.π.). Στην περιγραφή της άσκησης πρέπει να περιλαμβάνονται: ο τύπος, η διάρκεια, η συχνότητα και η ένταση.

Σε σχετικές έρευνες οι άνθρωποι προβάλλουν την υγεία και την κοινωνική επαφή ως πρωτεύοντα κίνητρα για την ενασχόληση με τον αθλητισμό και την άσκηση. Όποια

και να είναι τελικά η επιλεγόμενη δραστηριότητα για να επιφέρει αποτελέσματα θα πρέπει να διακρίνεται από άριστη ποιότητα υπηρεσιών και καθαριότητα (ακόμα περισσότερο όταν αφορά την ευεξία και την υγεία π.χ. κέντρο θαλασσοθεραπείας) (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Τα ξενοδοχεία τύπου κλαμπ (Club Hotels) Τα ξενοδοχεία τύπου κλαμπ αποτελούν μια ενδιαφέρουσα περίπτωση τουριστικού αθλητισμού. Οι μονάδες αυτές χρησιμοποιούν το εξαιρετικά πλούσιο πρόγραμμα ψυχαγωγίας και αθλητισμού που προσφέρουν για να προσελκύσουν συγκεκριμένες ομάδες πελατών που αναζητούν δραστήριες διακοπές.

Στις περιπτώσεις αυτές πρωτεύων κίνητρο της μετακίνησης αποτελεί η τουριστική εμπειρία ενώ η αθλητική συμμετοχή λειτουργεί ως δευτερεύον κίνητρο. Ο ρόλος της αθλητικής συμμετοχής εμφανίζεται περισσότερο στην επιλογή του τόπου διακοπών ή της ξενοδοχειακής μονάδας. Ξενοδοχεία τύπου κλαμπ είναι τα Club Med, Robinson, Aldiana κ.λ.π. Στις μέρες μας η άθληση στα ξενοδοχεία έχει πάρει την μορφή της animation, η οποία όμως πρέπει να διαφοροποιηθεί για λόγους ασφάλειας των πελατών.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι ο αθλητισμός στο χώρο του ξενοδοχείου δεν πρέπει να παίρνει την μορφή πρωταθλητισμού ώστε να μπορεί να συμμετάσχει το μεγαλύτερο σύνολο των επισκεπτών.

Κατά την διάρκεια των διαφορετικών αθλημάτων που συμμετέχει ο πελάτης απαραίτητη κρίνεται και η ύπαρξη έμπειρου προσωπικού, δηλαδή απόφοιτοι γυμναστικών σχολών, φυσιοθεραπευτές και αθλίατροι που μπορούν ανά πάσα στιγμή να αντιμετωπίσουν ένα τραυματισμό, καθώς και χώρος πρώτων βοηθειών (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Ξενοδοχεία παροχής υπηρεσιών υγείας Τα τελευταία χρόνια οι τουρίστες που επισκέπτονται την χώρα μας έχουν ως κίνητρο μετακίνησης την διατήρηση της καλής τους φυσικής κατάστασης, καθώς και της ψυχικής και σωματικής τους αναζωογόνησης. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη αυτή, τα ξενοδοχεία εκτός από τις βασικές υπηρεσίες (διαμονή και σίτιση) άρχισαν να παρέχουν υπηρεσίες που θα ικανοποιούσαν τους πελάτες αυτούς. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε ότι ο

Maslow με την πυραμίδα αναγκών κατέταξε την ικανοποίηση της ανάγκης του ανθρώπου για υγεία ως την βάση της πυραμίδας.

Αντικειμενικός στόχος των ξενοδοχείων αυτών δεν ήταν η ανάπτυξη μίας εναλλακτικής μορφής τουρισμού που θα ονομασθεί αργότερα τουρισμός υγείας ή αθλητικός τουρισμός. Στόχος ήταν και παραμένει ο ίδιος μέχρι και σήμερα, η αύξηση του αριθμού των πελατών τους. Τόσο ο τουρισμός υγείας όσο και ο αθλητικός τουρισμός λειτουργούν στα περισσότερα ξενοδοχεία της Ελλάδας ως συμπληρωματικά στοιχεία του μαζικού τουρισμού.

Την εξέλιξη αυτού του φαινομένου συναντάμε εμείς σήμερα μέσα στα ξενοδοχεία που έχουν αναπτύξει κέντρα θαλασσοθεραπείας (SPAS), κέντρα αισθητικής και γυμναστήρια (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Η αγορά στόχος που απευθύνονται τα ξενοδοχεία αυτά είναι πολύ μεγάλη και μπορεί να διαχωριστεί ως εξής: Α) σε αυτούς που το ταξίδι κρίνεται αναγκαίο λόγο σοβαρών αναγκών (π.χ. κινητικών). Β) Σε αυτούς που κάνουν το ταξίδι αυτό για λόγους καλλωπισμού. Γ) Σε αυτούς που αναζητούν μια νέα εμπειρία (π.χ. κατάδυση) και Δ) σε αυτούς που η καθημερινή άσκηση έχει γίνει τρόπος ζωής.

Ένας άλλος τρόπος προσέλκυσης τουριστών είναι η διοργάνωση σημαντικών αθλητικών γεγονότων στις αθλητικές εγκαταστάσεις μίας μεγάλης ξενοδοχειακής μονάδας.

Τέτοιο στόχο θέτουν ξενοδοχεία μεγάλης δυναμικότητας που βρίσκονται κοντά στα αστικά κέντρα και διαθέτουν ειδικευμένο προσωπικό και άριστη παροχή υπηρεσιών. Και τα δύο κρίνονται απαραίτητα γιατί οι πελάτες-αθλητές έχουν απαιτήσεις που αφορούν την διατροφή τους για παράδειγμα, που ένα ξενοδοχείο μικρής κατηγορίας δεν θα μπορούσε να ικανοποιήσει.

Το ξενοδοχείο όμως δεν στοχεύει στην προσέλκυση των αθλητών μόνο. Ως δευτερεύον στόχο βάζει και την προσέλκυση των συνοδών, των χορηγών, των δημοσιογράφων και τελικά όλου του κύκλου που μπορεί να συνοδεύει ένα αθλητή (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Ως παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε την διεξαγωγή ενός τουρνουά τένις διεθνούς φήμης στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου. Την διεξαγωγή ενός τουρνουά σκακιού σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο κτλ.

Ξενοδοχεία παροχής άριστων υπηρεσιών (διαμονής- διατροφής).

Στον ανταγωνισμό για την προσέλκυση ομάδων και αθλητών μπαίνουν όμως και τα ξενοδοχεία που, αν και δεν διαθέτουν άριστες αθλητικές εγκαταστάσεις, διαθέτουν πιστοποιημένες υπηρεσίες σίτισης (HACCP). Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι το βασικότερο στην ζωή ενός αθλητή, είναι η διατροφή, η οποία του εξασφαλίζει και καλές επιδόσεις(Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Σημαντική θεωρείται και η παροχή της υπηρεσίας διαμονής όπως:

- 1 1) Η συχνότητα καθαρισμού των δωματίων
- 2 2) Η δυνατότητα αποκλεισμού των δωματίων ή του δωματίου σε σχέση με το υπόλοιπο ξενοδοχείο για λόγους ασφάλειας των αθλητών
- 3 3) Και γενικά η ευελιξία του ξενοδοχείου στις όποιες απαιτήσεις του αθλητή

Σύμφωνα με τα παραπάνω ένα ξενοδοχείο μπορεί να προσελκύσει πελάτες, που σαν στόχο έχουν την άθληση κατά την διάρκεια των διακοπών τους, αρκεί να γίνει όμως σωστή επιλογή της αγοράς στόχου που θέλει να προσεγγίσει.

Αυτή η αγορά στόχος μπορεί να είναι από τον τουρίστα που ξεκινάει να κάνει διακοπές και τυχαία βρίσκεται να συμμετέχει σε κάποιο τουρνουά που διοργάνωσε το ξενοδοχείο, μέχρι μία παγκοσμίου φήμης ομάδα ή αθλητή (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

2.11 Οργάνωση εκδηλώσεων στα ξενοδοχεία

Επιστημονικά έννοια, γεγονός – εκδήλωση είναι κάτι το ιδιαίτερο που ξεφεύγει από την καθημερινή ρουτίνα και αυτό μπορεί να είναι είτε αθλητισμός, είτε τέχνη, μουσική, φεστιβάλ ή τουρνουά.

Οι εκδηλώσεις και τα γεγονότα έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τα κάνουν ξεχωριστά (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

1. Οι εκδηλώσεις γεγονότα γίνονται αντιληπτά από τους πελάτες ως κάτι το ξεχωριστό, το ειδικό. Έχουν προκαθορισμένη αρχή και τέλος, τοπικά και χρονικά. Αποτελούν προτεραιότητα στον ατζέντη, τον γενικό διευθυντή μια ξενοδοχειακής μονάδας.

2. Οι εκδηλώσεις και τα γεγονότα (events) συντελούν στην προώθηση του ξενοδοχείου, αφού απαιτούν τη συνεργασία όλων των τμημάτων για την επιτυχή διεξαγωγή τους.

3. Δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα στους διοργανωτές. Άλλα είναι ξαφνικά και άλλα προγραμματισμένα. Αυτό γίνεται γιατί οι εκδηλώσεις ξεφεύγουν από το κανονικό πρόγραμμα ψυχαγωγίας και άθλησης και μέσα σε περιορισμένα χρονικά πλαίσια μπορούν να δημιουργηθούν προβλήματα.

4. Τα γεγονότα και οι εκδηλώσεις χρειάζονται ιδιαίτερες μεθόδους οργάνωσης και διοίκησης. Ειδικότερα:

- Επιβάλλεται η ύπαρξη γενικού συντονιστή
- Χρειάζεται ακρίβεια στην τήρηση των συγκεκριμένων ημερομηνιών και γρήγορες αποφάσεις.
- Μερικές φορές χρειάζεται αυστηρή ή ηγετική συμπεριφορά όσο πλησιάζει η μέρα διεξαγωγής. Τέλος πρέπει να γίνεται τήρηση εργασιών από κάθε άτομο ή ομάδα. Παρόλα αυτά πάντα υπάρχουν προβλήματα κατά τη διοργάνωση εκδηλώσεων, αυτά είναι:

1 - Δεν γίνεται ακριβώς εκπλήρωση των στόχων του ξενοδοχείου ελλείπει σωστής συνεργασίας.

2 - Δεν ορίζεται υπεύθυνης

3 - Δεν τηρούνται οι καταστάσεις εργασίας κατά την προετοιμασία μιας εκδήλωσης.

4 - Γίνονται πολλές εργασίες την τελευταία στιγμή.

5 - Προκύπτουν τεχνικά προβλήματα, θόρυβος, έλλειψη φωτισμού

6 - Οι επιτροπές και οι ομάδες εργασίας συχνά είναι ακατάλληλες για τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί μικρές ή μεγάλες (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης). 1.12 Το προσωπικό του αθλητικού τουρισμού στα ξενοδοχεία Υπεύθυνος Αθλητικού Τουρισμού δεν υπάρχει στα ξενοδοχεία. Συνήθως ορίζεται

ένα διοικητικό στέλεχος το οποίο επιβλέπει το προσωπικό που ασχολείται με τις αθλητικές δραστηριότητες και φτιάχνει τα πρόγραμμα των αθλητικών εκδηλώσεων όπως είναι φυσικό το προσωπικό που ασχολείται με τις αθλητικές δραστηριότητες πρέπει να έχει τις απαραίτητες γνώσεις.

Τέτοιο προσωπικό είναι οι Γυμναστές, απόφοιτοι από τα ΤΕΕΦΑ ή ξένα πανεπιστήμια φυσικής αγωγής και εξειδικεύονται σε διάφορα αθλήματα. Υπάρχουν 21 ειδικότητας γυμναστών όπως είναι οι ειδικοί ποδοσφαίρου, μπάσκετ, βόλεϊ. Δυστυχώς στα ξενοδοχεία δεν υπάρχουν επαγγελματίες γυμναστές και τις αθλητικές δραστηριότητες αναλαμβάνουν οι animateurs. Οι animateur είναι διάφοροι επιστήμονες ή εξειδικευμένοι στην animation. Μπορεί να είναι και απόφοιτοι ή μη σχολής animation. Σ' αυτούς ανήκουν πιθανώς και οι γυμναστές, οι ηθοποιοί, οι καλλιτέχνες, οι κοινωνικοί λειτουργοί, νηπιαγωγοί που όλοι μαζί αναλαμβάνουν το έργο της ψυχαγωγίας των τουριστών (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Η εικόνα των animateur διαγράφεται ως εξής: νεαρά άτομα γελαστά, μαυρισμένα από το ήλιο, ντυμένα με ειδικά ρούχα, με φόντο μια μαγευτική παραλία, μια πισίνα ή ένα θερινό θέατρο. Οι συνθήκες ενασχόλησης τους προκαλούν θαυμασμό. Η αίγλη που περιβάλλει τους animateur σε πολλές χώρες είναι τεράστια. Το Club Med κάθε χρόνο δέχεται μεγάλο αριθμό αιτήσεων.

Οι συνθήκες εργασίας για τους animateur είναι παραδείσιες. Αξίζει λοιπόν τον κόπο να δοκιμάσει κάποιος. Τα προσόντα που χρειάζεται ένας νέος για να κάνει επιτυχημένη καριέρα στην animation είναι πολλά και χωρίζονται σε 2 κατηγορίες.

Αυτά που αποκτά κάποιος μέσω εκπαίδευσης και εμπειρίας και αυτά που πρέπει να διαθέτει εκ φύσεως. Συνοπτικά αναφέρουμε τα εξής: ευχάριστη προσωπικότητα, υψηλό αίσθημα επικοινωνίας, έμφυτο χιούμορ, ευστροφία, εφευρετικότητα, ταχύτητα αντίληψης, ικανότητα παρακίνησης των πελατών, δημιουργική φαντασία, αυθορμητισμό, ικανότητες ψυχολόγων, δυναμικότητα και όχι μόνο, μια καλή γενική μόρφωση, χορευτικές ικανότητες, καλλιτεχνικά και αθλητικά ενδιαφέροντα, καλήφυσική κατάσταση, γνώση μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών θεωρούνται εφόδια (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

Οι animateur πρέπει να είναι επίσης άριστα ενημερωμένοι για τον πολιτισμό, την αρχιτεκτονική, τις εκκλησίες, την τέχνη, τις γιορτές για τη φύση τα ήθη και τα έθιμα της περιοχής. Έτσι θα διατηρεί πάντα το ενδιαφέρον για συζητήσεις με τους πελάτες η ψυχαγωγία μπορεί να φαίνεται ευχάριστη απασχόληση αλλά στην πραγματικότητα απαιτεί δυνατό χαρακτήρα, υπομονή και φαντασία. Επίσης η συμπεριφορά του animateur πρέπει να είναι προσεγμένη (Λαλούμης, Δ., 1999, «Ξενοδοχειακή ψυχαγωγία και άθληση», ΤΕΙ Κρήτης).

2.13 Προβλήματα αθλητικού τουρισμού

Ο αθλητικός τουρισμός εκτός από τις ευεργετικές συνέπειές που έχει τόσο στην καθημερινή ζωή και ευεξία όσο και στην υγεία του ανθρώπου, πολλές φορές αντιμετωπίζει προβλήματα.

Αυτά οφείλονται κυρίως σε οικονομικούς πόρους, π.χ. έλλειψη χρημάτων αρκετών για τη δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων. Όπως γνωρίζουμε η κατάλληλη υποδομή βοηθάει στη σωστή διεξαγωγή των αθλημάτων και κάνει την προπόνηση πιο ευχάριστη. Οι αθλητικές εγκαταστάσεις είναι βασικός παράγοντας

ενίσχυσης του αθλητισμού. Στη χώρα μας σχεδόν όλες οι ξενοδοχειακές μονάδες διαθέτουν την κατάλληλη αθλητική υποδομή (Standeven, J. and De Knop, P., 1993, «Sport Tourism», Human-Kinetics).

Παρόλα αυτά όμως υπάρχουν και εξαιρέσεις που κάνουν το έργο του αθλητικού τουρισμού δυσκολότερο. Άλλο ένα βασικό πρόβλημα του αθλητικού τουρισμού είναι η έλλειψη κατάλληλα εξειδικευμένου και εκπαιδευμένου προσωπικού. Έτσι π.χ. σε πολλά ξενοδοχεία αντί να υπάρχει εκπαιδευμένο προσωπικό ή animateurs στη θέση τους υπάρχουν αλλοδαποί μη ικανοί να αντεπεξέλθουν στα καθήκοντά τους.

Η έλλειψη κατάλληλου αθλητικού προσωπικού όπως είναι οι γυμναστές πτυχιούχοι ή οι απόφοιτοι σχολών ΤΕΕΦΑ δυσκολεύει ακόμα περισσότερο το έργο του αθλητικού τουρισμού.

Επίσης άλλο ένα πρόβλημα είναι η ανεπαρκής παιδεία. Στα σχολεία πολλές φορές υπάρχει τάση να αγνοείται το μάθημα της γυμναστικής και να μη δίνει μεγάλη βάση. Αυτό έχει αρνητικές συνέπειες στην κοινωνία γιατί ο αθλητισμός πρέπει να γίνεται πρόσιτος και αρεστός από τα σχολικά κιόλας χρόνια των παιδιών έτσι ώστε να μαθαίνουν από νωρίς να γυμνάζονται και να ασχολούνται με τον αθλητισμό. Παράλληλα βοηθάει να μην γίνονται τα παιδιά παχύσαρκα και να μην αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.

Επίσης η έλλειψη σταθερότητας και συνέπειας στην προσφορά αθλητικών χώρων σε ό,τι αφορά τα ωράρια και τις περιόδους χρήσης, καθώς επίσης και η έλλειψη ολοκληρωμένης πληροφόρησης για την αθλητική υποδομή που προσφέρεται και τη διαθεσιμότητα που υπάρχει αποτελούν τα βασικότερα προβλήματα για την ορθή οργάνωση του αθλητικού τουρισμού.

Από το 2004 που πραγματοποιήθηκαν οι Ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα δεν έχει γίνει καμία άλλη πρόοδος στον τομέα των αθλητικών εγκαταστάσεων και υποδομών. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες συνέβαλαν στην κατασκευή πολλών σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων (Standeven, J. and De Knop, P., 1993, «Sport Tourism», HumanKinetics).

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του αθλητικού τουρισμού θα πρέπει να βοηθήσουμε όλοι. Αρχίζοντας από τους Φορείς του αθλητικού τουρισμού τόσο σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο όσο και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

Ο κάθε φορέας στον τομέα του μπορεί να βοηθήσει αφού διαθέτει τους απαιτούμενους χρηματικούς πόρους στη διατήρηση ή στη δημιουργία καινούριων αθλητικών εγκαταστάσεων, γηπέδων ή κτιρίων εφοδιασμένων με την απαιτούμενη αθλητική υποδομή, τα αθλητικά υλικά και τα πιο σύγχρονα μέσα.

Έτσι αρχικά οι δήμοι θα αναπτύσσονται και σταδιακά θα αναπτύσσεται και η χώρα μας σε εθνικό επίπεδο έπειτα σε Ευρωπαϊκό, αφού ανήκουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τέλος σε παγκόσμιο. Επίσης χρειάζεται να διαθέτουν όλοι τη βασική αθλητική παιδεία π.χ. κυρίως οι επαγγελματικές γυμναστές και προπονητές θα πρέπει να υπάρξει κατάλληλη αθλητική παιδεία και ευαισθητοποίηση από όλους μας.

Η Ελλάδα η χώρα των Ολυμπιακών Αγώνων μπορεί και πρέπει να διατηρεί την πολιτιστική της κληρονομιά και να αναπτύσσεται στο πέρασμα του χρόνου προβάλλοντας την ιστορία της, τον πολιτισμό της και τον αθλητισμό της κερδίζοντας μετάλλια και αγώνες(Standeven, J. and De Knop, P., 1993, «Sport Tourism», HumanKinetics)

3.1 Θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός

Η γεωγραφική δομή του Ελλαδικού χώρου, η ναυτική μας κληρονομιά και παράδοση, η δύναμη των 3.500 νησιών μας, αλλά παράλληλα και οι ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες, δίνουν ένα συγκριτικό πλεονέκτημα, σε σχέση

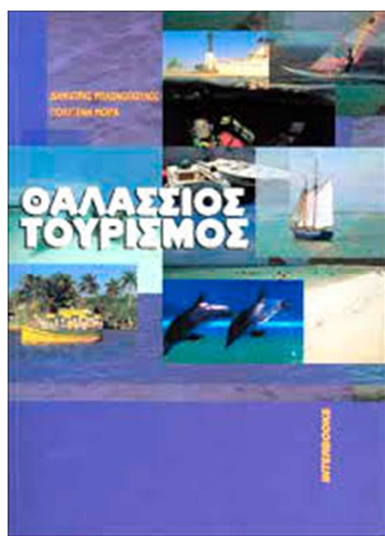
με τις υπόλοιπες χώρες της Μεσογείου, στην Ελλάδα ώστε να αναπτύξει τον θαλάσσιο τουρισμό.

Στην αγορά εργασίας ο θαλάσσιος τουρισμός παίρνει διάφορες ονομασίες όπως επαγγελματικό yachting. Το Αιγαίο θεωρείται ο απόλυτος προορισμός yachting. Πουθενά αλλού στον κόσμο δεν βρίσκει κανείς συγκεντρωμένα 3.500 νησιά, εντελώς διαφορετικά το ένα από το άλλο και σε μικρή απόσταση μεταξύ τους (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Αν και δεν είναι ευρέως γνωστό, το επαγγελματικό yachting αποτελεί ελληνική «πατέντα», αφού ξεκίνησε με τον νόμο 438/76. Ήταν η πρώτη φορά που ένας νόμος προέβλεπε ότι ένα σκάφος αναψυχής μπορεί να αποτελέσει επαγγελματικό εργαλείο.

Με τον τρόπο αυτό οι ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής κατάφεραν να μειώσουν τη φορολογία, αποκομίζοντας αρκετά έσοδα από την ενοικίαση του σκάφους κάποιες περιόδους του χρόνου, ενώ όλο το υπόλοιπο διάστημα είχαν στην διάθεσή τους το σκάφος ως ιδιωτικής χρήσης γιώτ.

Διαπιστώθηκε ότι το είδος αυτό του θαλάσσιου τουρισμού είχε τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης καθώς η ευρύτερη περιοχή που περιλαμβάνει τις Δαλματικές ακτές, τα νησιά Ιονίου και του Αιγαίου μέχρι τα μικρασιατικά παράλια αποτελεί το καλύτερο σημείο για τουρισμό με σκάφος. Η Ελλάδα ιδιαίτερα, θεωρείται το

καλύτερο κομμάτι αυτής της χρυσοφόρας περιοχής.

Το επαγγελματικό yachting υποδιαιρείται σε τρία επιμέρους «προϊόντα»: α) Πρόκειται για τον θαλάσσιο τουρισμό που χρησιμοποιεί σκάφη χωρίς πλήρωμα (bare boats)

δηλαδή τα γνωστά ιστιοπλοϊκά, β) τα σκάφη με πλήρωμα και γ) τις φλοτίλες (flotillas) δηλαδή μικρούς στολίσκους σκαφών ή θαλάσσια караβάνια (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης)

Από τα τρία παραπάνω προϊόντα μόνο η ιστιοπλοΐα μπορεί να θεωρηθεί ως θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός. Η ιστιοπλοΐα μπορεί να χαρακτηρίζεται έτσι γιατί συνδέει την σωματική άσκηση και ενδυνάμωση με την μετακίνηση σε ένα τόπο με σκοπό είτε την συμμετοχή σε ιστιοπλοϊκούς αγώνες, είτε τις διακοπές.

Στην Ευρώπη η διοργάνωση ιστιοπλοϊκών αγώνων έχει πάρει μεγάλη διάσταση. Κάθε χρόνο εκτός από το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ιστιοπλοΐας και το Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα Ιστιοπλοΐας διοργανώνονται αγώνες από μεγάλες εταιρείες κατασκευής ιστιοπλοϊκών σκαφών με σκοπό την διαφήμιση των σκαφών τους. Αγώνες επίσης διοργανώνονται από ομάδες ή ναυτικούς ομίλους με σκοπό την διάδοση του αθλήματος. Εκτός από αγώνες οργανώνονται κατά καιρούς από ομάδες «ιστορικά» ταξίδια ακολουθώντας πορείες θαλασσοπόρων όπως του Οδυσσέα. Στα λιμάνια ή τις μαρίνες που φιλοξενούν τα σκάφη και τα πληρώματά τους οι δήμοι και οι νομαρχίες οργανώνουν εκδηλώσεις με σκοπό τόσο την ψυχαγωγία και διασκέδαση των αθλητών όσο και την διαφήμιση της περιοχής και των προϊόντων που παράγει (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Υποδομή

Αυτό που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια και για το οποίο διαμαρτύρονται έντονα προς τις ελληνικές κυβερνήσεις οι επιχειρηματίες του κλάδου είναι η καθυστέρηση της δημιουργίας των απαιτούμενων «ορμητήριων». Την ίδια στιγμή το απαρχαιωμένο θεσμικό πλαίσιο, χωρίς μαρίνες και με ανύπαρκτη προβολή έβγαλε την Ελλάδα εκτός ανταγωνισμού.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 ήταν η αιτία για την έναρξη της κατασκευής νέων ορμητήριων και εξοπλισμού των ήδη υπαρχόντων. Έτσι η Ελλάδα σύμφωνα με πληροφορίες του Ε.Ο.Τ. έχει 19 μαρίνες οι οποίες διαθέτουν συνολικά 6.661 θέσεις ελλιμενισμού.

Παράλληλα ο Ε.Ο.Τ. διατύπωσε την αισιοδοξία ότι θα θέσει σε λειτουργία

μελλοντικά 25 νέες μαρίνες με 5.500 θέσεις ελλιμενισμού και 15 αγκυροβόλια σε φυσικούς όρμους με 700 επιπλέον θέσεις. Η αλήθεια, ωστόσο είναι ότι οι περισσότερες από τις Ελληνικές μαρίνες λειτουργούν περισσότερο ως «αγκυροβόλια» και δεν παρέχουν τις υπηρεσίες μίας πλήρως οργανωμένης, σύγχρονης μαρίνας. Έτσι στο νησιωτικό σύμπλεγμα του Αιγαίου υπάρχουν μόλις δύο μαρίνες (Κως και Ρόδος). Αποτέλεσμα σε όλα τα νησιά το καλοκαίρι είναι αδύνατο να βρει κανείς θέση για να «δέσει» με το σκάφος του, αφού στα λιμάνια ο χώρος καταλαμβάνεται από ψαράδικα και πλοία της γραμμής. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι των μαρίνων ζητούν σε πολλές περιπτώσεις από τους ενδιαφερόμενους να κλείσουν θέση για τρεις μέρες κατ'ελάχιστο, εκμεταλλευόμενοι την έλλειψη θέσεων ελλιμενισμού.

Μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισαν να δημιουργούνται οργανωμένες μαρίνες στην Κέρκυρα, την Λευκάδα, την Καλαμάτα, το Λαύριο, την Κω και το Πόρτο Καρράς. Η διαχείριση τους γίνεται τόσο από δημόσιες υπηρεσίες όσο και από ιδιώτες. Οι τιμές ελλιμενισμού αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μέρος του συνολικού ετήσιου κόστους με το οποίο επιβαρύνονται οι ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής, είτε αυτοί είναι ιδιώτες είτε χρησιμοποιούν το σκάφος ως επαγγελματικό σκάφος τουρισμού (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Οι τιμές εξαρτώνται από την γεωγραφική θέση της μαρίνας και από τις υπηρεσίες που προσφέρει. Οι τιμές είναι πιο υψηλές στις λεγόμενες resort marinas, τις μαρίνες δηλαδή που μπορεί κανείς να διαμείνει με ασφάλεια, είτε χρησιμοποιώντας το δικό του σκάφος ως «ξενοδοχείο» είτε διαμένοντας στο ξενοδοχείο που διαθέτει η μαρίνα.

Στην Ελλάδα οι μαρίνες διαχειρίζονται από διαφορετικούς φορείς. Αυτό έχει θετικά και αρνητικά αποτελέσματα. Το θετικό είναι ότι εκτός από τον διεθνή ανταγωνισμό εμφανίζεται και ο εσωτερικός ανταγωνισμός. Το αποτέλεσμα αυτού του ανταγωνισμού είναι η συνεχής προσπάθεια κάθε φορέα διαχείρισης για την προσέλκυση περισσότερων σκαφών-πελατών.

Το αρνητικό είναι ότι δεν υπάρχει ένας κοινός στόχος και μία κοινή στρατηγική ανάπτυξης με αποτέλεσμα κάποιες μαρίνες να μονοπωλούν το ενδιαφέρον των αρμόδιων αναπτυξιακών φορέων. Σαν αποτέλεσμα έχουμε την ανομοιομορφη ανάπτυξη και συσσώρευση πόρων σε συγκεκριμένες περιοχές της Ελλάδας.

Άλλες μορφές θαλάσσιου αθλητικού τουρισμού

Στην Ελλάδα άλλα αθλήματα, εκτός από την ιστιοπλοΐα, που θεωρούνται τμήμα του θαλάσσιου αθλητικού τουρισμού είναι: Α) οι καταδύσεις, Β) το θαλάσσιο σκι και Γ) η ιστιοσανίδα (windsurfing).

Α) Ο καταδυτικός τουρισμός ξεκίνησε στην Ελλάδα ως επιστήμη με στόχο την εξερεύνηση του θαλάσσιου πλούτου της. Ερευνητές από όλο τον κόσμο έρχονταν στην Ελλάδα για να ερευνήσουν τον βυθό της με σκοπό την ανακάλυψη αρχαιολογικών ευρημάτων.

Στην συνέχεια και αφού έγινε ευρέως γνωστός ο θαλάσσιος πλούτος σε αρχαιολογικά μνημεία, η Ελλάδα έγινε στόχος αρχαιοκάπηλων που «όργωναν» τον βυθό με σκοπό την εμπορία των ευρημάτων. Αργότερα και αφού θεσπίζονται νόμοι για την προστασία των αρχαιολογικών μνημείων ξεκινάει η ανάπτυξη του καταδυτικού τουρισμού.

Λάτρεις των καταδύσεων έρχονται στην Ελλάδα για να θαυμάσουν από κοντά το θαλάσσιο πλούτο της. Σήμερα λειτουργούν στην Ελλάδα όμιλοι καταδύσεων που οργανώνουν, σε συνεργασία με τουριστικά πρακτορεία, καταδύσεις σε επιτρεπόμενα από την νομοθεσία σημεία. Οι ενδιαφερόμενοι είναι κυρίως από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις δίνουν την δυνατότητα στους πελάτες τους κατά την διάρκεια των διακοπών τους να κάνουν μαθήματα κατάδυσης και στην συνέχεια με την συνοδεία του εκπαιδευτή να εξερευνήσουν τον Ελληνικό βυθό.

Β) Το θαλάσσιο σκι μπορεί να θεωρηθεί και αυτό θαλάσσιος αθλητικός τουρισμός. Όταν η μετακίνηση γίνεται με στόχο την συμμετοχή σε αγώνες θαλάσσιου σκι ή όταν η μετακίνηση γίνεται με σκοπό το σκι και μετά τον τουρισμό. Το θαλάσσιο σκι 'γεννήθηκε' γύρω στο 1900, από κάποια παρέα νεαρών που διασκεδάζε στα νερά μιας

λίμνης στην Αμερική. Γρήγορα η μόδα εξαπλώθηκε και, με την εμφάνιση όλο και πιο δυνατών μηχανών, αυξήθηκε η ταχύτητα. Συγχρόνως, άρχισαν να βελτιώνονται και οι 'σανίδες'.

Το σκι, όπως το γνωρίζουμε σήμερα (με δύο πέδιλα), εμφανίστηκε στην Αμερική και στην Ευρώπη τη δεκαετία του 1920. Η πρώτη παγκόσμια ομοσπονδία ιδρύθηκε το 1948 και το πρώτο παγκόσμιο πρωτάθλημα θαλάσσιου σκι έγινε το 1949. Στην Ελλάδα το 1957 ο Ναυτικός Όμιλος Βουλιαγμένης ήταν το πρώτο σωματείο που ίδρυσε τμήμα θαλάσσιου σκι. Το 1963 ιδρύθηκε η Ελληνική Ομοσπονδία Θαλάσσιου Σκι, με στόχο τη διάδοση του αθλήματος (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Με την ανάπτυξη του τουρισμού, το σπορ εξαπλώνεται σε όλη την Ελλάδα παράλληλα με ιδιωτικές σχολές εκπαίδευσης και ενοικίασης που μπορεί κανείς να βρει σχεδόν σε κάθε οργανωμένη παραλία. Το θαλάσσιο σκι είναι αναμφίβολα μια από τις πιο αξιόλογες καλοκαιρινές δραστηριότητες και στη χώρα μας που ο αθλητής μπορεί να απολαύσει το φυσικό κάλος των ελληνικών ακτών με την αδρεναλίνη και τον ενθουσιασμό στα ύψη, στηριζόμενος στην ελάχιστη μικρή βρεχόμενη επιφάνεια των πέδιλων σκι.

Η αλήθεια είναι πως εάν και φαινομενικά εύκολο κρύβει τεχνική κατάρτιση ενώ απαιτείται και κάποια φυσική κατάσταση για την άνετη πραγματοποίησή του. Ένας βασικός λόγος που δρα αρνητικά στην εξάπλωση του είναι η υψηλή τιμή αφού για μια βόλτα χρονικής διάρκειας περίπου δέκα λεπτών απαιτούνται σε πολλές παραλίες τις χώρας μας περίπου 30 €. Το θαλάσσιο σκι δεν εντυπωσιάζει μόνο αυτούς που το κάνουν αλλά και τους θεατές, αφού πραγματοποιούνται φιγούρες και άλματα με υψηλές ταχύτητες. Το θαλάσσιο σκι, πέρα από τη διασκέδαση γυμνάζει όλο σχεδόν το μυϊκό σύστημα και απευθύνεται σε όλη την οικογένεια. Τα σύγχρονα σκι ή πέδιλα είναι κατασκευασμένα από φάιμπερ-γκλας και άλλα υλικά όπως κέβλαρ και ανθρακονήματα για μεγαλύτερη αντοχή, ελαστικότητα και μείωση του βάρους (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Το μήκος τους είναι γύρω στα 170 εκατοστά. Πάνω τους στερεώνονται οι

ρυθμιζόμενες βάσεις (δέστρες) μέσα στις οποίες τοποθετεί ο σκιέρ τα πόδια του. Στο πίσω μέρος τους υπάρχει ένα μικρό πτερύγιο για καλύτερη ευστάθεια. Τα 'κλασικά' σκι λέγονται και combo, γιατί το ένα από τα δύο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο του ως slalom, αφού πάνω του υπάρχει θέση και για το δεύτερο πόδι του σκιέρ.

Τα λεγόμενα slalom, απευθύνονται σε περισσότερο έμπειρους σκιέρ, αφού τα σκι αυτού του τύπου επιτρέπουν μεγαλύτερες ταχύτητες και ευελιξία. Υπάρχουν ακόμα και σκι ειδικού σχεδιασμού για φιγούρες και άλματα.

Τα τελευταία χρόνια κερδίζουν σε δημοτικότητα τα wakeboard, δηλαδή ένας τύπος σκι που αποτελείται από μία μονή σανίδα, μικρότερη σε μήκος αλλά αρκετά φαρδύτερη από τα κανονικά σκι. Παραλλαγή του wakeboard είναι το kneeboard. Σε αυτήν τη σανίδα ο σκιέρ κάθεται γονατιστός και τα πόδια του στερεώνονται με λουρίδα στη σανίδα.

Οι σανίδες wakeboard και kneeboard είναι πιο εύχρηστες από τα 'κλασικά' σκι, αφού επιτρέπουν στο σκιέρ να κάνει ευκολότερα διάφορες φιγούρες και άλματα και κερδίζουν σε δημοτικότητα ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι σκι μπορεί να κάνει κανείς και χωρίς πέδιλα. Η τεχνική αυτή λέγεται bare footing.

Γ) Η ιστιοσανίδα (windsurfing) είναι ένα συναρπαστικό άθλημα για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλου. Δεν απαιτεί ιδιαίτερη σωματική δύναμη, τουλάχιστον στην αρχή, τον κυριότερο ρόλο παίζει η σωστή τεχνική. Εκτός από διασκέδαση και ολυμπιακό άθλημα, το windsurfing έχει γίνει και επαγγελματικό σπορ από το 1985, καθώς και άθλημα επιδείξεων και αγώνων σε κλειστούς χώρους, όπου δημιουργούνται τεχνητά οι απαραίτητες συνθήκες (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης). Καθώς στην Ελλάδα, οι καιρικές συνθήκες είναι ιδανικές (ήπιο κλίμα, κατάλληλη ένταση ανέμων κ.λ.π.) το άθλημα έχει γνωρίσει θεαματική ανάπτυξη και ολοένα και περισσότεροι Έλληνες ασχολούνται συστηματικά με αυτό. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια, κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, πραγματοποιούνται σε διάφορα σημεία της χώρας ευρωπαϊκοί και παγκόσμιοι αγώνες (τουρνουά) και πρωταθλήματα, μερικοί από τους οποίους είναι από τους σημαντικότερους διεθνώς.

3.2 Τουρισμός υγείας

Στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες παρατηρείται ότι η προσωπική υγεία και ευεξία θεωρείται ότι συναρτώνται περισσότερο με την πρόληψη παρά με την ίαση των ασθενειών και για την επίτευξη της απαιτείται η ανάλωση κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών πόρων.

Σε κρατικό αλλά και σε ατομικό επίπεδο το βάρος δίδεται στην πρόληψη, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις τελευταίες τάσεις, αυτή πιστεύεται ότι συμβάλει τόσο στην αύξηση του προσδόκιμου χρόνου ζωής όσο και στην βελτίωση της ποιότητας της. Η ποιότητα ζωής συνδέεται στενά με την κοινωνική, συναισθηματική, πνευματική και φυσική ευεξία των ατόμων.

Η άποψη αυτή στηρίζεται στον ορισμό που καθιέρωσε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, σύμφωνα με τον οποίο η υγεία συνίσταται στην πλήρη φυσική, πνευματική, κοινωνική ευημερία και όχι απλώς στην απουσία οποιασδήποτε ασθένειας. (Π.Ο.Υ. 1948). Με βάση τον ορισμό αυτό η υγεία αποκτά περισσότερο δυναμικό περιεχόμενο, καθώς σε αυτή συμπεριλαμβάνονται η φυσική και ψυχική υγεία, οι κοινωνικές λειτουργίες και οι κοινωνικοί ρόλοι, και η γενικότερη ευεξία.

Αυτή η θεώρηση της υγείας ενστερνίζεται την άποψη περί ευεξίας, η οποία συμπεριλαμβάνει την απαλλαγή, όσο είναι εφικτό, από τα συμπτώματα της ασθένειας, την δυνατότητα να είναι κανείς ενεργός και δραστήριος ανάλογα με τις απαιτήσεις της καθημερινής του ζωής. Αντίθετα με την κοινή αντίληψη περί φροντίδας της υγείας, η ευθύνη μετατοπίζεται από το ιατρικό προσωπικό, τις νοσοκομειακές εγκαταστάσεις, το κράτος, την φαρμακοβιομηχανία και τις ασφαλιστικές εταιρείες, στο ίδιο το άτομο το οποίο θεωρείται υπεύθυνο για την φροντίδα της υγείας του και την κινητοποίηση του στην κατεύθυνση της πρόληψης.

Ένας άλλος παράγοντας που θεωρείται ότι επηρεάζει την κατάσταση της υγείας του ατόμου στην σύγχρονη εποχή της ταχύτητας είναι το άγχος λόγω της έλλειψης χρόνου και των συνθηκών ζωής. Πολλοί ερευνητές αναφέρονται στους

διάφορους παράγοντες που προκαλούν στρες και στον φαύλο κύκλο της καθημερινής ζωής θεωρώντας ότι το χρόνιο στρες αποτελεί σημαντική μεταβλητή της υγείας των ατόμων, την οποία επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό αρνητικά.

Κατά συνέπεια, θεωρούν ότι η υιοθέτηση δραστήριου τρόπου ζωής και η ανάπτυξη ενεργητικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου και της αναψυχής μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση των αρνητικών αποτελεσμάτων του άγχους στην ανθρώπινη υγεία. Στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες, το άγχος σε συνδυασμό με την περιβαλλοντική υποβάθμιση και την έντονη αστικοποίηση, θεωρείται ο σημαντικότερος παράγοντας για μια σειρά ιατρικών παθήσεων, οι οποίες ως ένα βαθμό μπορεί να προληφθούν μέσα από την ορθή χρήση του ελεύθερου χρόνου (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης).

Η ολιστική αυτή θεώρηση της υγείας, η έμφαση στην πρόληψη, οι επιταγές για την ορθή χρήση του ελεύθερου χρόνου, η μετατόπιση της ευθύνης για την καλή σωματική και ψυχική υγεία στο άτομο αποτέλεσαν το έδαφος για τη διαφοροποίηση της ζήτησης και την αντίστοιχη διαμόρφωση της προσφοράς στο χώρο του ιαματικού τουρισμού. Η στροφή σε μια γενικότερη φιλοσοφία υγιεινής διαβίωσης και στον περιορισμό των φαρμάκων οδήγησε στην εμφάνιση αναγκών για νέα τουριστικά προϊόντα.

Τουριστικές υπηρεσίες που σχετίζονται με την υγιεινή, το περιβάλλον, τη διατροφή, την άθληση παρουσιάζουν ολοένα και μεγαλύτερη ζήτηση, σε συνδυασμό με προγράμματα θεραπείας και αναζωογόνησης. Η παραδοσιακή αγορά του τουρισμού υγείας των πασχόντων ατόμων μεγάλης ηλικίας και μεσαίων ηλικιών με υψηλότερα εισοδήματα.

Επιδίωξη πλέον είναι όχι μόνο η ίαση ιατρικών παθήσεων, αλλά η γενικότερη ανάνηψη του οργανισμού, η σωματική ανανέωση, η πρόληψη, η βελτίωση της αισθητικής και η καλλιέργεια θετικής στάσης έναντι της ζωής (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης).

Τουριστικά κέντρα υγείας

Καθώς λοιπόν, ο τουρισμός υγείας συνεχώς εξελίσσεται σε ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, παρατηρούμε ότι περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες που σχετίζονται με την υγεία, την ειδική διαιτητική, την άσκηση, και τις ειδικές θεραπείες

όπως είναι η θεραπεία κατά του άγχους, κατά του καπνίσματος, η ψυχοθεραπεία, η κινησιοθεραπεία, η χαλάρωση, κλπ.

Τα τουριστικά κέντρα, συνεπώς κατατάσσονται σε δυο κατηγορίες ανάλογα με το προσφερόμενο προϊόν :

A) Σε κέντρα ιαματικού – θεραπευτικού τουρισμού (spa resorts), εάν το προϊόν στοχεύει κυρίως στη θεραπεία με τη χρήση ιαματικών νερών σε περιβάλλον ποιότητας και αναψυχής. B) Σε κέντρα τουρισμού υγείας – υγιεινής και φυσικής διαβίωσης (health resorts) εάν το προσφερόμενο προϊόν εκτός της θεραπείας στοχεύει περισσότερο στην ξεκούραση και την αναψυχή, τα οποία μπορούν να δημιουργηθούν και σε χώρους που δεν υπάρχουν ιαματικές πηγές .

Τα κέντρα αυτά προσφέρουν προϊόντα των οποίων τα βασικά συστατικά προέρχονται από φυσικές πηγές και παρέχουν στους πελάτες τους μία σειρά από σύγχρονες φροντίδες και περιποιήσεις σε συνδυασμό με την απόλαυση και την ψυχαγωγία ποιότητας, ενώ διαφέρουν μόνο στη μορφή του προσφερόμενου τελικού προϊόντος το οποίο συνίσταται σε θεραπεία ή ξεκούραση (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης).

Θα πρέπει να σημειώσουμε, όμως ότι οι ταξιδιωτικοί πράκτορες και γενικότερα η τουριστική βιομηχανία, ιδιαίτερα στις Η.Π.Α συχνά χρησιμοποιούν τον όρο «Spa» για να περιγράψουν ευρύτερο και λιγότερο σαφές προϊόν. Χαρακτηριστικοί είναι οι διάφοροι τύποι «Spas» στους οποίους σύμφωνα με την ISPA (Διεθνή Ένωση Spa) συμπεριλαμβάνονται : 1)Club Spa, που αποτελούν τη σύγχρονη εξέλιξη των κέντρων άθλησης, με πρωταρχικό σκοπό τη βελτίωση της φυσικής κατάστασης σε ημερήσια βάση. 2)Cruise Ship Spa, που συνίστανται στην πραγματοποίηση κρουαζιέρας με

πολυτελή κρουαζιερόπλοια που προσφέρουν περιποίηση προσώπου-σώματος και υγιεινή διατροφή. 3)Day Spa, που αποτελούν τη σύγχρονη εξέλιξη των ινστιτούτων αισθητικής. 4) Destination Spa, που παρέχουν υψηλής ποιότητας διαμονή και εξατομικευμένα προγράμματα για τη βελτίωση της υγείας και τη διαμόρφωση υγιεινού τρόπου ζωής.

Ανάλογα με το αντικείμενο στο οποίο επικεντρώνονται διακρίνονται σε : α)New Age and Holistic Emphasis, με έμφαση στις εναλλακτικές θεραπευτικές μεθόδους, την χορτοφαγία και την μακροβιοτική διατροφή . β)Weight Loss Emphasis, με έμφαση στην απώλεια βάρους . γ)Sports and Adventure Emphasis, με έμφαση στις υπαίθριες αθλητικές δραστηριότητες .

5)Medical Spa, που παρέχουν ιατρική περιποίηση και διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό και ιατρικό εξοπλισμό για την αποκατάσταση ή τη θεραπεία διαφόρων παθήσεων. 6)Mineral Spring Spa, οι οποίες συνίστανται σε εγκαταστάσεις που διαθέτουν θερμομεταλλικά νερά ή θαλάσσιο νερό το οποίο χρησιμοποιείται ως βάση για διάφορες θεραπείες (υδροθεραπεία, λουτροθεραπεία, πηλοθεραπεία).

7)Resort/Hotel Spa , τα οποία προσφέρουν πλήθος υπηρεσιών για την αισθητική περιποίηση και τη διατήρηση καλής φυσικής κατάστασης .Οι υπηρεσίες αυτές αποτελούν συμπληρωματικό τμήμα του τουριστικού πακέτου. Σημειώνεται ότι η πρώτη και η τρίτη από τις ανωτέρω κατηγορίες, οι οποίες κατά κανόνα συναντώνται στα αστικά κέντρα, συνιστούν απλώς τρόπο χρήσης του ελεύθερου χρόνου χωρίς να συνδυάζονται με μετακίνηση και διαμονή, δηλαδή τα βασικά στοιχεία τα οποία συνιστούν την τουριστική δραστηριότητα (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης).

Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα αναφέραμε, διαπιστώνουμε ότι ο τουρισμός υγείας περιλαμβάνει δύο τμήματα:

1)Το τμήμα που στοχεύει στην επανάκτηση της καλής φυσικής κατάστασης του οργανισμού και γενικά στην αναζωογόνηση και στη συντήρηση ή την βελτίωση της καλής σωματικής και ψυχικής κατάστασης του ατόμου.

Στην περίπτωση αυτή προβάλλεται εντονότερα η διάσταση της έννοιας διακοπές και υγιεινή ζωή, παρά η θεραπεία του σώματος, ενώ η παρακολούθηση γίνεται είτε με ιατρικές μεθόδους, είτε με μεθόδους παράλληλες του ιατρικού επαγγέλματος, όπως στην περίπτωση της βοτανοθεραπείας, της αισθητικής, του αδυνατίσματος, της διαιτητικής. Στην προκειμένη περίπτωση έχουμε την έννοια του τουρισμού υγιεινής και φυσικής διαβίωσης.

2) Το τμήμα που αφορά τη θεραπεία με βάση ιατρικές μεθόδους στα πλαίσια μιας θεραπευτικής ή και προληπτικής διάστασης της υγείας, όπως είναι ο θερμαλισμός (θεραπεία με θερμομεταλλικά νερά), η κλιματοθεραπεία (θεραπεία με τον αέρα), η θαλασσοθεραπεία (με θαλασσινό νερό ή στοιχεία του θαλάσσιου περιβάλλοντος), σπηλαιοθεραπεία (μέσα σε σπήλαια όπου υπάρχει σταθερή θερμοκρασία που ενδείκνυται για τις παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος).

Στην περίπτωση αυτή έχουμε την έννοια του θεραπευτικού τουρισμού, η οποία περιλαμβάνει τον ιαματικό τουρισμό και τις διάφορες μορφές του (Κουδουμά, Μ., 2004, «Τουρισμός Υγείας», ΤΕΙ Κρήτης). 2.3 Ορειβατικός και περιπατητικός τουρισμός

Η πεζοπορία διακρίνεται σε απλή και ορεινή. Στην πρώτη κατηγορία, η ελάχιστη διανυόμενη απόσταση είναι 5 χλμ. (περίπου μια-δύο ώρες) και πραγματοποιείται σε εδάφη με πολύ μικρή κλίση (χωρίς μεγάλη υψομετρική διαφορά) κι ελαφρύ εξοπλισμό. Στη δεύτερη κατηγορία, η απόσταση των 15- 20 χλμ. και οι 5-8 ώρες πορείας αποτελούν τον κανόνα.

Ο εξοπλισμός είναι εξειδικευμένος και ιδιαίτερα τη χειμερινή περίοδο επιβάλλεται να είναι ο κατάλληλος. Η ορεινή πεζοπορία μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε βουνό.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της είναι η υψομετρική διαφορά της διαδρομής, που μπορεί να φθάσει τα 500-600 μ. και το γεγονός ότι η πορεία γίνεται συνήθως σε υψόμετρα μεγαλύτερα των 500 μ.

Η Ελλάδα άργησε να δημιουργήσει ολοκληρωμένο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων, πέραν των βασικών οδικών αρτηριών που διέσχιζαν τη χώρα. Μέχρι τότε, η επικοινωνία πραγματοποιούταν, κυρίως, μέσω των μονοπατιών, τα οποία οι γεροντότεροι κάτοικοι των ορεινών χωριών αναφέρουν ακόμα σαν «δημοσιά» (δημόσιος, κεντρικός δρόμος), διότι γι' αυτούς αποτελούσε τη σημαντικότερη οδική πρόσβαση (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Παρόλο που κάποια από τα παλιά μονοπάτια και τα πετρόκτιστα καλντερίμια, αληθινά έργα τέχνης, έχουν γίνει ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι, τα περισσότερα από αυτά ξεγλιστρούν ανάμεσα στους δρόμους και συνεχίζουν να υπάρχουν και να διατρέχουν βουνά, λόγγους και χαράδρες.

Έτσι, τα τελευταία χρόνια, με διάφορες χρηματοδοτήσεις και από ποικίλους φορείς (δήμους ορειβατικούς συλλόγους, ιδιώτες κ.α.) συντηρήθηκαν, αναβίωσαν και σηματοδοτήθηκαν μεγάλα τμήματά τους σε όλη την Ελλάδα, δημιουργώντας ένα ευρύ δίκτυο συνολικού μήκους, περίπου, 3.500 χλμ.

Τέλος, αναρρίχηση χαρακτηρίζεται το σκαρφάλωμα, με καλοκαιρινές συνθήκες (με χειμερινές χαρακτηρίζεται αλπινισμός), σε οποιαδήποτε κορυφή βουνού, που γίνεται όμως από την απόκρημνη πλευρά της (ορθοπλαγιά) και στην οποία εφαρμόζεται αναγκαστικά η αναρριχητική τεχνική (μικρού ή μεγάλου βαθμού δυσκολίας) με τη χρήση βοηθητικών οργάνων.

Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές περιοχές όπου μπορεί κανείς να κάνει ελεύθερη αναρρίχηση, αλλά και πολλές σχολές τεχνητής αναρρίχησης. Ο ορειβατικός και περιπατικός τουρισμός ανήκει στην ίδια κατηγορία με τον καταδυτικό τουρισμό σε ότι έχει να κάνει με τις απαιτούμενες υποδομές. Και εδώ δεν απαιτούνται μεγάλες επενδύσεις που να αφορούν την υποδομή, όπως κτιριακές εγκαταστάσεις, αλλά απαραίτητα κρίνονται εξειδικευμένα άτομα που να μπορούν όχι μόνο να εκπαιδεύσουν αλλά και να προστατέψουν τους ενδιαφερόμενους σε οποιαδήποτε δυσκολία (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Οι απαιτήσεις των πελατών αυτών είναι πολύ διαφορετικές από αυτές του μαζικού τουρισμού. Εδώ ο πελάτης περιμένει να βρει εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό. Δεν ενδιαφέρεται τόσο για το ξενοδοχείο-διαμέρισμα που θα διανυκτερεύσει και αυτό γιατί παραμένει κατά μέσο όρο στην ίδια περιοχή περίπου τρεις μέρες. Ενδιαφέρεται περισσότερο για το φυσικό κάλος και την εξερεύνηση νέων περιοχών παρά την μαζικοποίηση και την συσσώρευση σε μεγάλα αστικά κέντρα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω και σε αυτόν τον τομέα η Ελλάδα διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις ανταγωνίστριες χώρες αφού το ιδανικό κλίμα σε συνδυασμό με τον τεράστιο φυσικό πλούτο και την παραδοσιακή φιλοξενία που συνεχίζει να υπάρχει στην ορεινή Ελλάδα δημιουργούν το ιδανικό περιβάλλον για τον ενδιαφερόμενο.

Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι αυτή μορφή τουρισμού βοηθάει στην ανάπτυξη της περιφέρειας, δεν οδηγεί στην συσσώρευση χρήματος στα αστικά κέντρα και σε μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, είναι φιλική προς το περιβάλλον αφού δεν απαιτεί μεγάλες υποδομές και τέλος δεν περιορίζεται σε συγκεκριμένα χρονικά πλαίσια άρα καταργεί την εποχικότητα (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

3.4 Χειμερινός αθλητικός τουρισμός

Ένα χειμερινό δημοφιλές άθλημα είναι το σκι. Σκι είναι ένα μονό ή ένα ζευγάρι ειδικά πέδιλα, από στενόμακρα κομμάτια ξύλου, πλαστικού ή άλλου συνθετικού υλικού με μήκος 1,70-1,80μ. καμπυλωτά στο μπροστινό τους μέρος με πλάτος 15cm και χρησιμοποιούνται για να γλιστράει ο skier που τα φοράει στα πόδια του μόνος ή επιβοηθούμενος στα χιόνια.

Διεθνώς εκτιμάται ότι υπάρχουν 67-70 εκατομμύρια σκιέρ από τους οποίους 25-30 εκατ. στην Ευρώπη. Στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής στις οποίες κατά τη μεγαλύτερη διάρκεια του χρόνου είναι σκεπασμένες με χιόνια το άθλημα του σκι έχει μεγάλη παράδοση.

Για να αναπτυχθεί ο τουρισμός χειμερινών σπορ αποκτώνται έργα υποδομής π.χ. η συγκοινωνιακή σύνδεση των αστικών κέντρων και των χωρών υποδοχής τουριστών με τα οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα τα οποία πρέπει να διαθέτουν αγωνιστικές πίστες σκι πίστες για ερασιτέχνες, για παιδιά και αρχάριους. Οι καιρικές συνθήκες πρέπει να είναι κατάλληλες για τη διατήρηση του χιονιού (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Το άθλημα κατά το οποίο οι αθλητές γλιστράνε πάνω στον πάγο λέγεται παγοδρομία και όταν γλιστράνε πάνω στο νερό υδατοδρομία ή σκι νερού. Τα μεγαλύτερα χιονοδρομικά κέντρα είναι στην Κεντρική Ευρώπη στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία. Αυτά μπορούν να διαθέτουν πολλές ανέσεις όπως, κατάλληλα χιονοδρομικά

κέντρα, πίστες παγοδρομίες για όλες τις ηλικίες, αναβατήρες ή τελεφερίκ δηλαδή κυλιόμενα καθίσματα δεμένα με σκοινιά, μηχανολογικό εξοπλισμό, ειδικούς εκπαιδευτές, σταθμούς Α' βοηθειών, ξενοδοχειακή υποδομή κοντά στα χιονοδρομικά κέντρα, χώρους για αγώνες.

Καθώς επίσης αίθουσες ψυχαγωγίας και διοικητικά κέντρα. Αναμφισβήτητα η χώρα μας δεν μπορεί να συγκριθεί ως προς τα χιονοδρομικά κέντρα με αυτά της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης και αυτό είναι λογικό γιατί οι Έλληνες ουδέποτε χρειάστηκαν σκι λόγω του θερμού κλίματος που επικρατεί.

Στην Ελλάδα οι τακτικοί σκιέρ υπολογίζονται στις 90.000. Στη χώρα μας ο τουρισμός χειμερινών σπορ είναι υποτονικός και κάθε χειμώνα χάνονται πάνω από 150.000 τουρίστες προς όφελος των ανταγωνιστριών χωρών. Ένας από τους λόγους είναι η μεγάλη απόσταση από τις κυριότερες χώρες προέλευσης και ως εκ τούτου, μοιραία η χώρα μας δεν μπορεί να προσελκύσει τουρίστες για ολιγοήμερες διακοπές (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

2.5 Αεροπορικός αθλητικός τουρισμός

Ανεμόπτερο

Το ανεμόπτερο είναι ένα μικρό ομοίωμα αεροπλάνου δίχως μηχανή που μεταφέρει συνήθως έναν αθλητή μόνο με τη βοήθεια των ρευμάτων του αέρα. Αρχικά το ανεμόπτερο ρυμουλκείται από κάποιο όχημα, έπειτα αφού αποκτήσει κάποια ταχύτητα αφήνεται ελεύθερο από ένα μεγάλο ύψος για να πετάξει μόνο του. Ο χειριστή του πρέπει να εκμεταλλεύεται τα ρεύματα του αέρα και με κατάλληλους χειρισμούς των πηδαλίων του ανεμοπτέρου να καταφέρει να αιωρηθεί όσο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα μπορεί να προσγειωθεί ασφαλώς. Οι ισχυροί άνεμοι είναι ευνοϊκοί για το συγκεκριμένο άθλημα γιατί βοηθούν το ανεμόπτερο να πάρει μεγάλο ύψος και να καλύψει (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

Αιωρόπτερο

Αιωροπτερισμός είναι το άθλημα κατά το οποίο ο αθλητής αιωρείται με τη

βοήθεια φτερών, το αιωρόπτερο, αυτό είναι μια κατασκευή πτερών με ύφασμα ή ενισχυμένο πλαστικό και φέρει στο μέσο της βραχίονες μεταλλικούς οι οποίοι συγκρατούν τα πτερά. Για την πτήση ο αθλητής παίρνει φόρα μέχρι το άκρο μιας κορυφής και πέφτει στο κενό όπου με τη βοήθεια των ρευμάτων και με κατάλληλους χειρισμούς πετάει.

Όταν το αιωρόπτερο εφοδιαστεί με μια μικρή μηχανή τότε προκύπτει το μυτοαιωρόπτερο που συνδυάζει άνωση των πτερών με επιπλέον δύναμη του έλικα και έτσι πραγματοποιούνται μεγαλύτερες και ασφαλέστερες πτήσεις. Επίσης οι πτήσεις με αιωρόπτερο και το μυτοαιωρόπτερο είναι συναρπαστικές αλλά πολύ επικίνδυνες και τις επιχειρούν μόνο έμπειροι δυνατοί, καλά εκπαιδευμένοι και ριψοκίνδυνοι χειριστές.

Αλεξίπτωτο πλαγιάς

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς ή αλεξίπτωτο παρά πέντε λειτουργεί όπως τα γνωστά αλεξίπτωτα αλλά πριν την πτώση ο αλεξίπτωτιστής χρησιμοποιεί την ίδια τακτική που χρησιμοποιούν οι χειριστές ανεμοπτέρων και αιωρόπτερων. Τρέχει όσο μπορεί μέχρι την άκρη μιας κορυφής ή απότομης πλαγιάς και πέφτει στο κενό για να ανοίξει το αλεξίπτωτό του (Ρίγγας, Χ., 2003, «Αειφορία και εναλλακτικές μορφές τουρισμού», ΤΕΙ Κρήτης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 –ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου μπορεί να εξυπηρετήσει σε μεγάλο βαθμό όλες τις κύριες μορφές τουρισμού που προσφέρει σήμερα η χώρα μας. Είτε αυτές αφορούν το παραδοσιακό μοντέλο «Ήλιος και Θάλασσα» ή στρέφονται γύρω από αυτό, όπως ο θαλάσσιος τουρισμός, οι περιηγήσεις και η αναψυχή (π.χ. διασκέδαση, γαστρονομία κ.λ.π) είτε συνθέτουν υπηρεσίες ειδικών απαιτήσεων, όπως ο συνεδριακός τουρισμός, ιαματικός τουρισμός ή τουρισμός ευεξίας-spa, πολιτιστικός τουρισμός, αθλητικός

τουρισμός, χειμερινός τουρισμός, προσκυνηματικός-θρησκευτικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός κ.α.

Το παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο «Ήλιος και Θάλασσα» έχει αναπτυχθεί και εξακολουθεί να αναπτύσσεται στις ακτές της Ανατολικής και της Νότιας Πελοποννήσου. Η στροφή προς την αξιοποίηση των αιγιαλών και των παραλιών αποτέλεσε το αρχικό βήμα για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου εδώ και πολλά χρόνια έχει καταστεί πόλος έλξης για χιλιάδες επισκέπτες, λόγω της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού κάλλους της. Η Αρχαία Κόρινθος, το Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου (που φιλοξενεί ένα από τα σημαντικότερα διεθνή φεστιβάλ), το μικρό θέατρο της Επιδαύρου, οι Μυκήνες, η Νεμέα, ο Μυστράς, η Μονεμβάσια, η Μάνη, τα Βυζαντινά μοναστήρια στην Αρκαδία, το Ναύπλιο, η Κορώνη, η Μεθώνη, η ιστορική Πύλος με το ανάκτορο του Νέστορα κ.α.. Οι εν λόγω περιοχές έχουν αναπτύξει την δική τους ισχυρή πολιτισμική σημασία και αποτελούν ξεχωριστούς πολιτισμικούς προορισμούς.

Η Περιφέρεια της Πελοποννήσου προσφέρεται για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο αγροτουρισμός αποτελεί μια από τις πιο ουσιαστικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, διότι συνδυάζει στοιχεία και αποδίδει οφέλη που ξεπερνούν το πλαίσιο της συμβατικής τουριστικής δραστηριότητας, συμβάλλοντας στο να αναπτύξει ο άνθρωπος των πόλεων σχέση με το φυσικό, πολιτισμικό και κοινωνικό περιβάλλον του.

Ο αγροτουρισμός ως εναλλακτική μορφή τουρισμού αποτελεί την πιο συμβατή με τα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου και εν γένει της χώρας μας. Δεδομένου ότι όλα τα χαρακτηριστικά και παραδοσιακά ελληνικά αγροτικά προϊόντα παράγονται στην Περιφέρεια αρχής γενομένης με την ελιά και το λάδι της, τους αμπελώνες με τις διαφορετικές ποικιλίες και το κρασί τους (π.χ. Νεμέα), καθώς και τα εσπεριδοειδή. Όλα μαζί συνθέτουν μια ιδιαίτερη γαστρονομική κουλτούρα, που σε συνδυασμό με την αναγνωρισμένη αξία της μεσογειακής διατροφής, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Νομός Μεσσηνίας

Η Μεσσηνία συνδυάζοντας τις άριστες κλιματολογικές συνθήκες με τις κατάλληλες αθλητικές υποδομές διοργανώνει ή φιλοξενεί σπουδαία αθλητικά γεγονότα.

- **Διεθνή Συνάντηση Στίβου "Παπαφλέσσεια"** όπου αποτελεί ένα καταξιωμένο αθλητικό και πολιτιστικό θεσμό που διεξάγεται κάθε χρόνο στην Καλαμάτα στο Δημοτικό Στάδιο.

Τα "Παπαφλέσσεια" υπάγονται στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Στίβου και είναι εντεταγμένα στο αγωνιστικό καλαντάρι της. Ο Μεσσηνιακός Γυμναστικός Σύλλογος και ο Αθλητικός Φορέας του Δήμου Καλαμάτας θεωρούνται ως οι κύριοι διοργανωτές των "Παπαφλεσσείων". Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ τοπικών και πανελληνίων κρατικών φορέων όπως ο Ο.Π.Α.Ν.Α.Μ., ο Σ.Ε.Γ.Α.Σ., η Τ.Ε.Δ.Κ Νομού Μεσσηνίας και το Υφυπουργείο Αθλητισμού, αναδεικνύεται το υψηλό επίπεδο οργάνωσης των "Παπαφλεσσείων" με συνέπεια την πραγματοποίηση υψηλού επιπέδου αγώνων και την επίτευξη αξιόλογων αγωνιστικών επιδόσεων.

- **Διεθνές Μήτινγκ Ρυθμικής Γυμναστικής** τα οποία συμπεριλαμβάνονται στα επίσημα μήτινγκ της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας.
- **Διεθνές Φεστιβάλ Μπριτζ** στο οποίο παίρνουν μέρος Έλληνες και ξένοι αθλητές.

Νομός Λακωνίας

Κορυφαία εκδήλωση για τη Σπάρτη με σύνθετο αθλητικό και πολιτιστικό χαρακτήρα είναι ο υπερμαραθώνιος Αθήνας - Σπάρτης, γνωστός ως **Σπάρταθλον**.

Πραγματοποιείται το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου με αθλητές από 35 χώρες να ξεκινούν από το Ηρώδειο στην Αθήνα και να τερματίζουν στο άγαλμα του Λεωνίδα στην Σπάρτη μετά από 24 ώρες.

Ο αγώνας αποτελεί μια αναβίωση του δρόμου που διένυσε ο αρχαίος ημεροδρόμος - αγγελιοφόρος Φειδιππίδης για να ζητήσει ως απεσταλμένος των Αθηναίων στρατηγών, τη βοήθεια των Σπαρτιατών ενόψει της Μάχης του Μαραθώνα. Η ιδέα αυτή ανήκει στον Ελληνολάτρη Βρετανό σμήναρχο της RAF John Foden ο οποίος

ήταν ο πρώτος μαζί με κάποιους συναδέλφους του που έτρεξε για πρώτη φορά στα χνάρια του Φειδιππίδη. Το 1983 πραγματοποιήθηκε το Ά Διεθνές Σπάρταθλον ενώ το 1984 δημιουργήθηκε ο Διεθνής Σύνδεσμος Σπάρταθλον. Όλοι οι αθλητές που λαμβάνουν μέρος στον υπερμαραθώνιο των 250 χλμ και τερματίζουν, στεφανώνονται με ένα στεφάνι ελιάς και τιμώνται για την υπεράνθρωπη προσπάθειά τους.

Ο αγώνας οργανώνεται από το Δήμο Σπάρτης και τον Σύνδεσμο "Σπάρταθλον", και η τελετή βράβευσης λαμβάνει χώρα στην κεντρική πλατεία της πόλης.